

Budsjettnemnda for jordbruket
14.04.2025

Utredning nr. 2

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2025
Beregninger basert på driftsgranskingene

INNHold	Side
1 INNLEDNING	5
1.1 Bakgrunn og hensikt	5
1.2 Endringer tidligere år	5
1.3 Årets endringer	7
1.4 Hovedresultater	9
2 ÅRETS REFERANSEBRUKSBEREGNINGER	14
3 PRINSIPPER FOR REFERANSEBRUKSBEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE	17
3.1 Bygd på driftsgranskingene	17
3.2 Tilskuddsberegning	17
3.3 Registrert arbeid og kapital	17
3.4 Nærmere om avskrivningsprinsippets betydning	18
3.5 Nærmere om investeringstidspunktets betydning	18
3.6 Gjeldsandeler	20
3.7 Leid arbeid / arbeidsgiveravgift	20
4 FRA DRIFTSGRANSKINGSBRUK TIL REFERANSEBRUK	21
4.1 Generelt	21
4.2 Arbeidsforbruk	25
4.3 Normalisering av avlingsnivået for korn og potet	26
4.4 Avlingsnivået for øvrige vekster	27
4.5 Verdiendring på buskap og varelager	28
5 VOLUMFRAMREGNING PÅ REFERANSEBRUKENE	29
5.1 Beregningsmetode og forutsetninger	29
5.2 Skift i volumutviklingen	30
5.3 Resultat av volumframregningen på referansebrukene	31
6 PRISER PÅ ENKELTE POSTER PÅ REFERANSEBRUKENE	33

6.1	Korn	33
6.2	Poteter	33
6.3	Melkeprisen	33
6.4	Kjøtt	34
6.5	Ull	34
6.6	Annet	34
7	TILSKUDD	35
7.1	Pristilskudd	35
7.1.1	Grunntilskudd	35
7.1.2	Distriktstilskudd melk/Pristilskudd melk	35
7.1.3	Distriktstilskudd kjøtt og egg	36
7.1.4	Kvalitetstilskudd storfekjøtt	37
7.1.5	Tilskudd for lammeslakt og kjeslakt	38
7.2	Driftstilskudd per foretak	38
7.3	Tilskudd til små og mellomstore melkebruk	39
7.4	Tilskudd til husdyr	39
7.5	Tilskudd til avløsning	41
7.6	Tilskudd til avløsning ved sykdom m.m.	41
7.7	Areal - og kulturlandskapstilskudd	42
7.8	Tilskudd til dyr på beite	43
7.9	Bunnfradrag	44
8	FRAMREGNINGSGRUNNLAG	45
8.1	Oversikt	45
8.2	Årgangsindekser	47
8.3	Leid arbeid	48
8.4	Tilskudd	48
9	BEREGNINGSGRUNDLAG	49
9.1	Årsresultat per familieårsverk	49
9.2	Sammenligning av resultatene i referansebrukssystemet med resultatene fra totalalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter	73
9.3	Økologisk melkeproduksjon	75

1 INNLEDNING

1.1 Bakgrunn og hensikt

Hensikten med referansebruksberegningene er blant annet å vise inntektsutviklingen og å beregne virkninger av endringer som følge av jordbruksoppkjørene. Beregningene er på bruksnivå for ulike produksjoner, bruksstørrelser og områder. Referansebruksberegningene er en del av grunnlagsmaterialet til jordbruksforhandlingene.

Antall referansebruk og utvalgsriterier har blitt endret opp gjennom årene blant annet etter ønsker fra forhandlingspartene om å ha et mest mulig relevant og formålstjenlig støtte-materiale. Referansebruksinndelingen er i tillegg også preget av hva som er mulig ut fra datagrunnlaget for beregningene, den årlige statusrapporten «Driftsgranskingar i jord- og skogbruk», jf. også kapitlene 3 og 4. Driftsgranskingene er et forvaltningsoppdrag som NIBIO er faglig ansvarlig for. Driftsgranskingsrapporten blir utarbeidet med utgangspunkt i skatteregnskapene til et representativt og tilfeldig utvalg av gårdbrukere fra hele landet. Budsjettnemnda og forhandlingspartene kan komme med innspill og ønsker om både utvalg og vektlegging av driftsformer i Driftsgranskingene.

Fra og med 2001 bygger beregningene på driftsgranskingene med registrerte tall. Materialet er først gruppert etter produksjoner. Deretter er det oppdelt etter distrikt og struktur. Referansebrukene er ikke direkte sammenlignbare med referansebruksberegninger gjort tidligere enn 2001. Sammenligning mellom referansebruksberegninger med ulikt utgivelsesår må også frarådes, først og fremst fordi det er utskifting av deltakerbruk bak referansebruk og dernest fordi det enkelte år er endret på utvalgsriteriene og nummerering for noen referansebruk.

Om bakgrunnen for omleggingen fra 2001 siterer vi fra St.meld.nr. 19 (1999-2000) «Om norsk landbruk og matproduksjon» der det står følgende:

«Referansebrukssystemet erstattet etter St.prp. nr. 8 (1992-93) det tidligere modellbrukssystemet. Referansebrukene gir grunnlag for å vurdere effektene av virkemiddelbruken innenfor jordbruket for ulike bruksgrupper, distrikter og produksjoner. Til tross for de forenklingene dette medførte, benyttes det i dag betydelige ressurser på å omarbeide deler av og supplere driftsgranskingsmaterialet. Det er også betydelig usikkerhet knyttet til normeringen av arbeid og kapital som skjer ved utarbeidelsen av referansebrukene i dag. For å forenkle systemet ytterligere og i større grad å analysere forskjeller i inntektene innenfor og mellom produksjoner og regioner, foreslås det at man nytter grupper av bruk i driftsgranskingsmaterialet mest mulig direkte uten normering av arbeid og kapital. En viktig forbedring med en slik omlegging vil være at man sikrer et større datatilfang bak tallmaterialet.»

Det er etter dette nyttet grupper av bruk i driftsgranskingsmaterialet mest mulig direkte, uten normering av arbeid eller kapital.

Det er grunn til å understreke at referansebrukene ikke representerer hele jordbruket. Mange jordbruksbedrifter kan ha en produksjon som er dekket av referansebruksberegningene, men de vil likevel ikke kjenne seg igjen i referansebruksberegningene fordi en selv for eksempel har et annet produksjonsomfang, et annet investeringsomfang eller et annet investeringsår enn det gjennomsnittet et referansebruk viser.

1.2 Endringer tidligere år

Budsjettnemnda gjorde i 2011 nærmere vurderinger av situasjonen for store melkeproduksjonsbruk som har investert i nyere tid. Referansebrukene 12, 13 og 14 ble gitt nye utvalgsriterier. Dette førte til at både referansebruk 13 og 14 fikk økt årskuttall i forhold til tidligere år

beregninger. I 2011 ble også samdrifter i driftsgranskingsmaterialet tatt inn som et nytt referansebruk nr. 28 «Samdrift melkeproduksjon».

Til beregningene i 2014 hadde Budsjettnemnda en gjennomgang av referansebrukene med korn med hensyn til representativitet og størrelse. Nemnda vurderte både ulike alternative utvalgsriterier for og eventuelle endringer i antallet av referansebrukene med korn. Datagrunnlaget (driftsgranskingsmaterialet) gir imidlertid begrensninger for hva som er mulig. Nemnda vedtok å beholde referansebrukene nr. 2 og 22 uendret, og å endre utvalgsriteriene for referansebruk nr. 23 til å omfatte de 20 største kornbrukene på Østlandet.

I kapittel 9 ble det i 2014 tatt inn en liten vurdering av tre referansebruk med kombinerte produksjoner, for å belyse hvilken betydning hver produksjonsgren har.

I 2017 ble referansebruk 28 «Samdrift melkeproduksjon» tatt ut. Årsaken var at det fra og med regnskapsåret 2015 (som var basisår i referansebruksberegningene i 2017) ikke lenger er særvirkemidler for samdrift i melkeproduksjon og at partene derfor heller ikke har behov for dette referansebruket under jordbruksforhandlingene. Foretak organisert som samdrift med melkeproduksjon og klassifisert som melkebruk i driftsgranskingsmaterialet, er ikke en del av de ordinære driftsgranskingsbrukene. Disse melkesamdriftene gikk tidligere derfor ikke inn i noen av de andre referansebrukene med melk og storfeslakt. Fra og med regnskapsåret 2015 (referansebruksberegningene i 2017) inngår melkesamdriftene nå i det datamaterialet som referansebruksberegningene bruker på lik linje med de ordinære driftsgranskingsbrukene med melk. Dette innebærer at de fleste referansebrukene med melk og storfeslakt fra og med beregningene i 2017 i ulik grad har fått økt antall årskyr og produksjonsomfang sammenlignet med foregående år.

På grunn av den store usikkerheten omkring koronapandemien våren 2020, vedtok Budsjettnemnda i 2020 å ikke legge fram referansebruksberegninger som en del av grunnlagsmaterialet til de forenklede jordbruksforhandlingene i 2020. Det ble derfor heller ikke utarbeidet noen Referansebruksberegninger 2020.

Budsjettnemnda tok i 2021 inn et nytt referansebruk med grønnsaker. Referansebruket ble plassert inn som nytt nummer 10 «Grønnsaker» med område «Landet». De etterfølgende referansebrukene beholdt samme rekkefølge, men med forskjøvet nummerering (til nye nr. 11-28), sammenlignet med beregningene i 2019.

Fra og med beregningene i 2022 endret Budsjettnemnda utvalgsriteriene til mange av referansebrukene. For referansebrukene med korn ble utvalget avgrenset til de $\frac{2}{3}$ største kornbrukene i driftsgranskingsmaterialet. For referansebrukene med sau ble det satt en minstegrense på 70 vinterføra sauer for deltakerbrukene som skal inngå i referansebruksberegningene. Disse to utvalgsavgrensingene innebar at kornarealet på referansebruk nr. 2 økte og at referansebruk nr. 3 fikk flere vinterføra sauer sammenlignet med tidligere års beregninger. For referansebrukene nr. 16-21 med melk ble utvalgsriteriet endret fra landsdeler til arealsoner. Tilsvarende endring ble gjort for referansebrukene nr. 24-25 med sau. For referansebruk nr. 22 med korn ble utvalgsriteriet endret fra kornbrukene med et kornareal mindre enn 400 dekar til et utvalg med de 25 minste kornbrukene. For referansebruk nr. 23 med korn ble utvalgsriteriet endret fra de 20 største til de 25 største kornbrukene.

Budsjettnemnda tok fra og med beregningene i 2022 inn fire nye referansebruk. Disse var referansebruk nr. 26 «Sau» med de 25 minste sauebrukene for område «Landet», referansebruk nr. 28 «Ammeku» for «grasområdene», referansebruk nr. 29 «Ammeku» for «kornområdene» og referansebruk nr. 30 «Ammeku» med de 25 største ammekubrukene for område «Landet».

Budsjettnemnda tok fra og med beregningene i 2022 ut det tidligere referansebruk nr. 25 med korn og korn/svin i «Trøndelag».

I beregningene i 2022 var dermed referansebruksinndelingen og rekkefølgen på referansebrukene uendret fram til og med nr. 18 sammenlignet med beregningene i 2021, men

flere av disse referansebrukene ble gitt nye utvalgs-kriterier. De resterende referansebrukene nr. 19-30 fikk enten ny nummerering og nye utvalgs-kriterier, eller var helt nye sammenlignet med beregningene i 2021.

For de referansebrukene som i beregningene i 2022 fikk nye utvalgs-kriterier etter arealsoner, ble de aktuelle arealsonene tatt inn i referansebruksnavnet og erstattet tidligere landsdel/område i navnet. Videre, for referansebrukene med utvalg etter størrelse og som tidligere hadde størrelseskriteriet i navnet, som for eksempel «de 25 minste brukene», ble dette utvalgs-kriteriet nå tatt ut av navnet.

Referansebruksberegningene i 2024 viste som tidligere år resultatene for beregnet vederlag til alt arbeid, både brukerfamilien og leid hjelp. Her ble ikke utgiftene til leid arbeid trukket fra og vederlaget ble dividert på alt arbeid, inkludert leid arbeid. 1. november 2023 fikk Budsjettnemnda et oppdrag fra avtalepartene om å utarbeide en modifisert totalkalkyle for det aktive jordbruket. I dette oppdraget skulle en bl.a. kostnadsføre innleid arbeidskraft og redusere arbeidsforbruket tilsvarende. Budsjettnemnda fulgte dette opp gjennom Utredning 1B, en totalkalkyle for de aktive jordbruksbedriftene. I Utredning nr. 2 ble det i kapittel 9.2 i tabellene 50 og 51 også beregnet årsresultatet per familieårsverk for den aktive brukerfamilien. Dette er sammenlignbart med resultatberegningen i Utredning 1B.

1.3 Årets endringer

I årets beregninger er referansebruksinndelingen, utvalgs-kriteriene og rekkefølgen på referansebrukene uendret sammenlignet med beregningene i 2023 og 2024. Årets referansebruk er beskrevet i kapittel 2.

Årets referansebruksberegninger viser fra i år resultatene for beregnet årsresultat per familieårsverk. Familien er bruker og eventuell ektefelle, samboer eller partner, og deres barn under 17 år. I tillegg er alt gratisarbeid tatt med som familiearbeid i Referansebruksberegningene. I dette resultatmålet er utgifter til innleid arbeid trukket fra og årsresultatet divideres på antall familieårsverk. Beregningene for årene 2023 og 2024 baserer seg på et årsverk av 1845 timer. For budsjettåret 2025 benyttes 1810 timer i et årsverk.

De beregnede avsetningene til investeringer i avskrivbar kapital er tatt inn i kapittel 9 og under hovedresultater i egne tabeller. Avsetningene er ikke regnet inn i resultatmålet.

Tidligere år viste Tabell 1A og Tabell 1B vederlag til arbeid og egenkapital inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. For årets beregninger viser Tabell 1A og Tabell 1B årsresultat per familieårsverk inkludert inntektsverdi av jordbruksfradraget før skatt.

Årets beregninger er basert på regnskapsmateriale fra 2023. På samme måte som i fjorårets beregninger, er framregningen i melkeproduksjonen en utfordring også i årets beregninger. Forholdstallet for kumelk i kvoteordningen var 0,99 for 2023 (forholdstallet var 0,95 fra 1. januar til 22. juni 2023). Forholdstallet ble satt opp til 1,02 fra 1. januar 2024 og ble 29. februar satt ytterligere opp til 1,04 for 2024. Overproduksjonsavgiften ble tidlig i juni 2024 fjernet ut året, noe som ga fri produksjon av melk. Forholdstallet for 2025 er satt til 1,20. Kvotefyllingen var på 88,4 prosent i 2023, fri kvote i 2024 og er i Norsk melkeråvare sin landsprognose av mars 2025 forventet å bli 80,4 prosent i 2025. Budsjettnemnda har også i år vurdert produksjonen kumelk til å være så spesielt påvirket av denne volumutviklingen at referansebrukene med melk i årets beregninger er behandlet forskjellig fra de øvrige referansebrukene. Basisåret (regnskapsåret 2023) er beholdt uendret mens det er gjort justeringer i begge de to framregningsårene 2024 og 2025. Justeringsfaktorene beregnes med utgangspunkt i utviklingen i meierileveransen fra 2023 til 2024 og 2025.

Justeringsfaktorene legges, som i fjorårets beregninger, inn for mengden omsatt melk på inntektsposten «Storfe, melk» og i framregningen av pristilskuddspostene

«Distriktstilskudd melk, ku» og det nye «Grunntilskudd melk, ku» innført for økologisk melk fra og med 2024. På kostnadssiden legges det, som i fjorårets beregninger, inn tilsvarende justeringer av de to variable kostnadspostene «Kraftfôr» og «Annet innkjøpt fôr» i de to framregningsårene 2024 og 2025.

1.4 Hovedresultater

Årets referansebruksberegninger viser fra i år, resultatene for beregnet årsresultat per familieårsverk. Resultatmålet er beregnet på tilnærmet samme måte som i totalkalkylen for aktive jordbruksbedrifter, «Utredning 1B/2025», hvor det skilles mellom leid arbeid og familiens arbeid ved beregning av et årsresultat for familieårsverket.

Tabell 1A og 1B nedenfor viser det beregnede årsresultat per familieårsverk inklusive beregnet inntektsverdi av jordbruksfradraget for de enkelte referansebrukene. Tabell 2A og 2B viser henholdsvis antall familieårsverk og totalt antall årsverk på referansebrukene i årene 2023, 2024 og 2025. Tabell 3A og 3B viser den beregnede avsetningen til investeringer i avskrivbar kapital i kroner per bruk. Avsetningen til investeringer i avskrivbar kapital er beregnet på samme måte som i Totalkalkylen for aktive jordbruksbedrifter (Utredning 1B 2025). Beregningen er gjort med utgangspunkt i fem års glidende gjennomsnitt for relevante prisindekser og med grunnlag i bokførte verdier.

Tabell 1A. Årsresultat per familieårsverk inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Framregning inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2023

	2023 ¹	2024 ¹	2025 ²
1 Melk. 33 årskyr, landet	332 800	604 500	742 800
2 Korn. 509 dekar korn, landet	691 000	872 000	888 200
3 Sau. 159 vinterføra sauer, landet	249 600	339 700	438 900
4 Melkeproduksjon geit. 162 årsgeiter, landet	480 100	669 700	768 700
5 Svin/korn. 53 avlssvin + 386 dekar korn, landet	710 600	709 600	765 400
6 Egg/planteprod. 6048 høner + 262 dekar korn, landet	643 200	999 700	1 112 900
7 Potet/korn. 125 dekar poteter + 295 daa korn, landet	738 400	957 500	983 300
8 Ammeku. 29 ammekyr, landet	216 700	285 100	347 400
9 Frukt og bær. 46 dekar frukt og bær, landet	758 800	870 600	951 000
10 Grønnsaker. 144 daa grønnsaker + 299 daa korn, landet	571 400	760 400	792 500
11 Fjørfe kjøtt/planteprodukter. 138 503 fjørfeslakt, landet	968 900	1 322 900	1 414 300

1) 1845 timer i et årsverk

2) 1810 timer i et årsverk

Tabell 1B. Årsresultat per familieårsverk inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Framregning inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2023

	2023 ¹	2024 ¹	2025 ²
12 Økologisk melk. 29 årskyr, landet	478 600	795 000	947 300
13 Melk. 16 årskyr, landet	383 200	560 400	659 700
14 Melk. 53 årskyr, landet	329 200	694 700	875 900
15 Melk. 70 årskyr, landet	404 600	826 300	1 040 100
16 Melk. 41 årskyr, arealsone 1 og 3	532 300	889 900	1 058 100
17 Melk. 31 årskyr, arealsone 5A	338 200	601 400	737 600
18 Melk. 31 årskyr, arealsone 2	440 000	708 200	852 000
19 Melk. 31 årskyr, arealsone 5B	283 400	542 300	674 500
20 Melk. 45 årskyr, arealsone 4	282 000	577 900	719 400
21 Melk. 31 årskyr, arealsone 6 og 7	342 300	648 600	786 900
22 Korn. 334 dekar korn, Østlandet	816 900	984 800	1 074 000
23 Korn. 774 dekar korn, Østlandet	939 100	1 157 000	1 194 400
24 Sau. 155 vinterføra sauer, arealsone 5A og 5B	233 400	321 500	422 100
25 Sau. 152 vinterføra sauer, arealsone 6 og 7	303 700	396 300	488 700
26 Sau. 84 vinterføra sauer, landet	146 300	206 800	275 000
27 Sau. 269 vinterføra sauer, landet	366 600	501 500	623 900
28 Ammeku. 28 ammekyr, «grasområder» (5A, 5B, 6, 7)	218 500	276 200	330 400
29 Ammeku. 31 ammekyr, «kornområder» (1, 3, 4)	201 800	266 500	322 700
30 Ammeku. 43 ammekyr, landet	154 200	232 800	296 800

1) 1845 timer i et årsverk

2) 1810 timer i et årsverk

Tabell 2A. Antall familieårsverk på referansebrukene 2023-2025.

	2023 ¹	2024 ¹	2025 ²
1 Melk. 33 årskyr, landet	1,6970	1,6970	1,7298
2 Korn. 509 dekar korn, landet	0,4482	0,4482	0,4569
3 Sau. 159 vinterfôra sauer, landet	1,1014	1,1014	1,1227
4 Melkeproduksjon geit. 162 årsgeiter, landet	1,3686	1,3686	1,3950
5 Svin/korn. 53 avlssvin + 386 dekar korn, landet	1,1702	1,1702	1,1928
6 Egg/planteprod. 6048 høner + 262 dekar korn, landet	1,0482	1,0482	1,0685
7 Potet/korn. 125 dekar poteter + 295 daa korn, landet	1,0076	1,0076	1,0271
8 Ammeku. 29 ammekyr, landet	1,0612	1,0612	1,0818
9 Frukt og bær. 46 dekar frukt og bær, landet	1,0249	1,0249	1,0448
10 Grønnsaker. 144 daa grønnsaker + 299 daa korn, landet	1,1382	1,1382	1,1602
11 Fjørfe kjøtt/planteprodukter. 138 503 fjørfeslakt, landet	0,8190	0,8190	0,8348
12 Økologisk melk. 29 årskyr, landet	1,3902	1,3902	1,4171
13 Melk. 16 årskyr, landet	1,4780	1,4780	1,5066
14 Melk. 53 årskyr, landet	1,9051	1,9051	1,9420
15 Melk. 70 årskyr, landet	2,1442	2,1442	2,1856
16 Melk. 41 årskyr, arealsone 1 og 3	1,4585	1,4585	1,4867
17 Melk. 31 årskyr, arealsone 5A	1,6325	1,6325	1,6641
18 Melk. 31 årskyr, arealsone 2	1,3951	1,3951	1,4221
19 Melk. 31 årskyr, arealsone 5B	1,6916	1,6916	1,7243
20 Melk. 45 årskyr, arealsone 4	1,9279	1,9279	1,9652
21 Melk. 31 årskyr, arealsone 6 og 7	1,8650	1,8650	1,9011
22 Korn. 334 dekar korn, Østlandet	0,3214	0,3214	0,3276
23 Korn. 774 dekar korn, Østlandet	0,6016	0,6016	0,6133
24 Sau. 155 vinterfôra sauer, arealsone 5A og 5B	1,0672	1,0672	1,0878
25 Sau. 152 vinterfôra sauer, arealsone 6 og 7	1,2352	1,2352	1,2591
26 Sau. 84 vinterfôra sauer, landet	0,8640	0,8640	0,8807
27 Sau. 269 vinterfôra sauer, landet	1,3648	1,3648	1,3912
28 Ammeku. 28 ammekyr, «grasområder» (5A, 5B, 6, 7)	1,1485	1,1485	1,1707
29 Ammeku. 31 ammekyr, «kornområder» (1, 3, 4)	0,9247	0,9247	0,9425
30 Ammeku. 43 ammekyr, landet	1,2276	1,2276	1,2514

1) 1845 timer i et årsverk

2) 1810 timer i et årsverk

Tabell 2B. Antall totale årsverk på referansebrukene 2023-2025.

	2023 ¹	2024 ¹	2025 ²
1 Melk. 33 årskyr, landet	2,1745	2,1745	2,2166
2 Korn. 509 dekar korn, landet	0,4970	0,4970	0,5066
3 Sau. 159 vinterfôra sauer, landet	1,2645	1,2645	1,2890
4 Melkeproduksjon geit. 162 årsgeiter, landet	1,8482	1,8482	1,8840
5 Svin/korn. 53 avlssvin + 386 dekar korn, landet	1,7154	1,7154	1,7486
6 Egg/planteprod. 6048 høner + 262 dekar korn, landet	1,4396	1,4396	1,4674
7 Potet/korn. 125 dekar poteter + 295 daa korn, landet	1,5220	1,5220	1,5514
8 Ammeku. 29 ammekyr, landet	1,2835	1,2835	1,3083
9 Frukt og bær. 46 dekar frukt og bær, landet	1,7599	1,7599	1,7939
10 Grønnsaker. 144 daa grønnsaker + 299 daa korn, landet	2,9892	2,9892	3,0470
11 Fjørfekjøtt/planteprodukter. 138 503 fjørfeslakt, landet	1,0900	1,0900	1,1110
12 Økologisk melk. 29 årskyr, landet	1,9095	1,9095	1,9464
13 Melk. 16 årskyr, landet	1,7957	1,7957	1,8304
14 Melk. 53 årskyr, landet	2,5621	2,5621	2,6116
15 Melk. 70 årskyr, landet	3,0049	3,0049	3,0630
16 Melk. 41 årskyr, arealsone 1 og 3	2,0715	2,0715	2,1116
17 Melk. 31 årskyr, arealsone 5A	2,0916	2,0916	2,1320
18 Melk. 31 årskyr, arealsone 2	1,7398	1,7398	1,7735
19 Melk. 31 årskyr, arealsone 5B	2,1480	2,1480	2,1895
20 Melk. 45 årskyr, arealsone 4	2,3957	2,3957	2,4420
21 Melk. 31 årskyr, arealsone 6 og 7	2,3935	2,3935	2,4398
22 Korn. 334 dekar korn, Østlandet	0,3409	0,3409	0,3475
23 Korn. 774 dekar korn, Østlandet	0,6959	0,6959	0,7094
24 Sau. 155 vinterfôra sauer, arealsone 5A og 5B	1,2401	1,2401	1,2641
25 Sau. 152 vinterfôra sauer, arealsone 6 og 7	1,3854	1,3854	1,4122
26 Sau. 84 vinterfôra sauer, landet	0,9664	0,9664	0,9851
27 Sau. 269 vinterfôra sauer, landet	1,6352	1,6352	1,6669
28 Ammeku. 28 ammekyr, «grasområder» (5A, 5B, 6, 7)	1,3691	1,3691	1,3956
29 Ammeku. 31 ammekyr, «kornområder» (1, 3, 4)	1,1528	1,1528	1,1751
30 Ammeku. 43 ammekyr, landet	1,5415	1,5415	1,5713

1) 1845 timer i et årsverk

2) 1810 timer i et årsverk

Tabell 3A. Avsetning til investeringer i avskrivbar kapital. Kroner per bruk

	2023	2024	2025
1 Melk. 33 årskyr, landet	146 400	151 400	157 200
2 Korn. 509 dekar korn, landet	136 800	141 400	146 800
3 Sau. 159 vinterfôra sauer, landet	84 200	87 000	90 400
4 Melkeproduksjon geit. 162 årsgeiter, landet	93 100	96 300	100 000
5 Svin/korn. 53 avlssvin + 386 dekar korn, landet	134 100	138 700	144 000
6 Egg/planteprod. 6048 høner + 262 dekar korn, landet	143 700	148 800	154 400
7 Potet/korn. 125 dekar poteter + 295 daa korn, landet	245 700	253 800	263 500
8 Ammeku. 29 ammekyr, landet	109 900	113 600	117 900
9 Frukt og bær. 46 dekar frukt og bær, landet	57 300	59 200	61 400
10 Grønnsaker. 144 daa grønnsaker + 299 daa korn, landet	177 500	183 300	190 300
11 Fjørfe kjøtt/planteprodukter. 138 503 fjørfeslakt, landet	146 500	151 800	157 600

Tabell 3B. Avsetning til investeringer i avskrivbar kapital. Kroner per bruk

	2023	2024	2025
12 Økologisk melk. 29 årskyr, landet	145 500	150 500	156 200
13 Melk. 16 årskyr, landet	86 200	89 100	92 500
14 Melk. 53 årskyr, landet	218 900	226 500	235 200
15 Melk. 70 årskyr, landet	256 000	264 800	274 900
16 Melk. 41 årskyr, arealsone 1 og 3	156 400	161 700	167 900
17 Melk. 31 årskyr, arealsone 5A	147 600	152 600	158 500
18 Melk. 31 årskyr, arealsone 2	110 200	114 000	118 400
19 Melk. 31 årskyr, arealsone 5B	149 100	154 300	160 200
20 Melk. 45 årskyr, arealsone 4	220 500	228 000	236 700
21 Melk. 31 årskyr, arealsone 6 og 7	117 400	121 400	126 100
22 Korn. 334 dekar korn, Østlandet	62 900	65 000	67 500
23 Korn. 774 dekar korn, Østlandet	238 300	246 100	255 500
24 Sau. 155 vinterfôra sauer, arealsone 5A og 5B	83 400	86 200	89 500
25 Sau. 152 vinterfôra sauer, arealsone 6 og 7	111 100	114 700	119 100
26 Sau. 84 vinterfôra sauer, landet	54 400	56 300	58 400
27 Sau. 269 vinterfôra sauer, landet	108 400	112 000	116 300
28 Ammeku. 28 ammekyr, «grasområder» (5A, 5B, 6, 7)	110 400	114 200	118 500
29 Ammeku. 31 ammekyr, «kornområder» (1, 3, 4)	110 300	114 000	118 300
30 Ammeku. 43 ammekyr, landet	133 100	137 600	142 900

2 ÅRETS REFERANSEBRUKSBEREGNINGER

Beregningene omfatter 30 referansebruk presentert i de to tabellene 4 og 5 nedenfor.

I årets beregninger er referansebruksinndelingen og rekkefølgen på referansebrukene uendret sammenlignet med fjorårets beregninger.

Budsjettnemnda har valgt en gruppering i referansebruk med hovedinndeling etter produksjoner (tabell 4) og en videre inndeling etter geografi, struktur og driftsmåte av de tre driftsformene som har flest deltakerbruk i driftsgranskningene (tabell 5).

Tabell 4. Oversikt over referansebrukene. Produksjoner

Ref.bruk nr.	Produksjon og omfang	Region	Antall bruk i 2023
1	Melk. 33 årskyr	Landet	287
2	Korn. 509 dekar korn	Landet	72
3	Sau. 159 vinterføra sauer	Landet	116
4	Melkeproduksjon geit. 162 årsgeiter	Landet	20
5	Svin og korn. 53 avlssvin + 386 dekar korn	Landet	30
6	Egg og planteprodukter. 6048 høner + 262 dekar korn	Landet	18
7	Poteter og korn. 125 dekar poteter + 295 dekar korn	Landet	19
8	Ammeku. 29 ammekyr	Landet	74
9	Frukt og bær. 46 dekar frukt og bær	Landet	27
10	Grønnsaker. 144 dekar grønnsaker + 299 dekar korn	Landet	15
11	Fjørfekjøtt og planteprodukter. 138 503 fjørfe-slakt	Landet	19

Tabell 5. Oversikt over referansebrukene. Region/arealsoner, struktur og driftsmåte

Ref.bruk nr.	Produksjon og omfang	Region/Arealsoner	Antall bruk i 2023
12	Økologisk melk. 29 årskyr	Landet	13
13	Melk. 16 årskyr	Landet	95
14	Melk. 53 årskyr	Landet	95
15	Melk. 70 årskyr	Landet	25
16	Melk. 41 årskyr	Arealsoner 1 og 3	19
17	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 5A	88
18	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 2	15
19	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 5B	83
20	Melk. 45 årskyr	Arealsoner 4	22
21	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 6 og 7	60
22	Korn. 334 dekar korn	Østlandet	25
23	Korn. 774 dekar korn	Østlandet	25
24	Sau. 155 vinterføra sauer	Arealsoner 5A og 5B	82
25	Sau. 152 vinterføra sauer	Arealsoner 6 og 7	16
26	Sau. 84 vinterføra sauer	Landet	25
27	Sau. 269 vinterføra sauer	Landet	25
28	Ammeku. 28 ammekyr	«Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	43
29	Ammeku. 31 ammekyr	«Kornområder» (1, 3 og 4)	30
30	Ammeku. 43 ammekyr	Landet	25

Årets beregninger er basert på regnskapsmateriale fra 2023. Basisåret i beregningene er 2023, og disse tallene er som hovedregel regnet fram til 2024 etter registrert prisutvikling i

totalkalkylens registrerte regnskaper for tilsvarende poster. Framregningen til 2025 er tilsvarende basert på budsjetterte priser i totalkalkylens registrerte regnskaper. Alle mengder er holdt konstante i framregningsperioden og uttrykker dermed utviklingen for produsenter med uendret produksjonsomfang i framregningsperioden.

For å få flere viktige produksjoner representert, har en akseptert at enkelte referansebruk tas med selv om de bygger på relativt få driftsgranskingsbruk.

Ved inndelingen er det lagt mest vekt på produksjoner (tabell 4). Det kan være vanskelig å skille mellom effekter som skyldes geografi, effekter som skyldes struktur og effekter som skyldes driftsmåte (økologisk melk) når driftsgranskingsbrukene deles videre inn etter geografi, i størrelsesgrupper og etter driftsmåte. Samtidig er det slik at utslagene av tiltak på ulike driftsstørrelser er den effekten som forhandlingspartene selv enklest kan regne på ved hjelp av kalkyler. Ut fra dette er geografi prioritert framfor struktur ved den videre inndelingen av produksjoner (tabell 5).

Ut over de produksjonene som er nevnt i tabellene ovenfor, kan referansebrukene ha tilleggsproduksjoner med et relativt mindre omfang. Slike tilleggsproduksjoner kan iblant være en del av forklaringen på utslaget som framkommer på resultatmålet.

For framregningen er hvert referansebruk plassert i bestemte soner og regnet fram med satsendringene som gjelder den valgte geografiske soneplasseringen, jf. kapitlene 3.2 og 8.4. Tabellene under viser referansebrukenes soneplassering i årets beregninger.

Tabell 6. Oversikt over referansebrukenes soneplassering. Produksjoner

Ref.bruk nr.	Produksjon og omfang	Region	Areal sone	Kjøtt sone	Melk sone
1	Melk. 33 årskyr	Landet	5/5A	2	D
2	Korn. 509 dekar korn	Landet	1		
3	Sau. 159 vinterfôra sauer	Landet	5/5A	2	
4	Melkeproduksjon geit. 162 årsgaier	Landet	6	4	G
5	Svin og korn. 53 avlssvin + 386 dekar korn	Landet	1		
6	Egg og planteprodukter. 6048 høner + 262 dekar korn	Landet	1		
7	Poteter og korn. 125 dekar poteter + 295 dekar korn	Landet	1		
8	Ammeku. 29 ammekyr	Landet	5/5A	2	
9	Frukt og bær. 46 dekar frukt og bær	Landet	5/5B	2	
10	Grønnsaker. 144 dekar grønnsaker + 299 dekar korn	Landet	1	1	
11	Fjorfekjøtt og planteprodukter. 138 503 fjorfeslakt	Landet	1		

Tabell 7. Oversikt over referansebrukenes soneplassering. Region/arealsoner, struktur og driftsmåte

Ref.bruk nr.	Produksjon og omfang	Region/Arealsoner	AK sone	Kjøtt sone	Melk sone
12	Økologisk melk. 29 årskyr	Landet	5/5A	2	D
13	Melk. 16 årskyr	Landet	5/5A	2	D
14	Melk. 53 årskyr	Landet	5/5A	2	D
15	Melk. 70 årskyr	Landet	5/5A	2	D
16	Melk. 41 årskyr	Arealsoner 1 og 3	1	1	B
17	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 5A	5/5A	2	C
18	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 2	2	1	A
19	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 5B	5/5B	2	D
20	Melk. 45 årskyr	Arealsoner 4	4	2	C
21	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 6 og 7	6	4	G
22	Korn. 334 dekar korn	Østlandet	3		
23	Korn. 774 dekar korn	Østlandet	1		
24	Sau. 155 vinterfôra sauer	Arealsoner 5A og 5B	5/5B	2	
25	Sau. 152 vinterfôra sauer	Arealsoner 6 og 7	6	4	
26	Sau. 84 vinterfôra sauer	Landet	5/5A	2	
27	Sau. 269 vinterfôra sauer	Landet	5/5A	3	
28	Ammeku. 28 ammekyr	«Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	5/5A	2	
29	Ammeku. 31 ammekyr	«Kornområder» (1, 3 og 4)	3	2	
30	Ammeku. 43 ammekyr	Landet	5/5A	2	

Et vedlegg med detaljerte beregninger for de enkelte referansebruk er ikke lagt ved i denne utredningen, men er å finne på internettadressen:

<https://www.nibio.no/tema/landbruksokonomi/grunnlagsmateriale-til-jordbruksforhandlingene?locationfilter=true>

3 PRINSIPPER FOR REFERANSEBRUKSBEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE

3.1 Bygd på driftsgranskingene

Hovedformålet med driftsgranskingene er å presentere årlige resultater og den mer langsiktige utviklingen for økonomien på gardsbruk der inntekten fra jordbruket har et vesentlig omfang. Undersøkelsen er gjort med grunnlag i skatteregnskap og tilleggsopplysninger om areal, avlinger og arbeidsinnsats. Skatteregnskapene er innhentet fra drøyt 900 jordbruksbedrifter som er spredt rundt i hele landet. Skatteregnskapene blir omarbeidet til driftsregnskap. Det er data fra driftsregnskapene som går inn i driftsgranskingene. Driftsgranskingene omfatter i hovedsak familiebruk med en arbeidsinnsats på ett årsverk eller mer.

Budsjettnemnda har lagt vekt på å benytte driftsgranskingsresultatene direkte så langt som mulig, men har likevel funnet det hensiktsmessig å jevne ut tilfeldige avlingsvariasjoner (normalisere) for kornavlinger og potetavlinger når arealet har et visst omfang (se avsnitt 4.3).

3.2 Tilskuddsberegning

Når vi regner gjennomsnittlige tilskudd for grupper av bruk i driftsgranskingene, vil ingen av driftsgranskingsbrukene som inngår, faktisk ha hatt disse gjennomsnittstilskuddene.

For framregningen er hvert referansebruk plassert til bestemte soner, og regnet fram med satsendringene som gjelder for den valgte geografiske soneplasseringen. Framregningen av tilskuddene i selve referansebruksberegningene baseres så på den samme absolutte endringen.

Framregningen av tilskuddene må reflektere de regnskapsresultatene en vil forvente å få i de to framregningsårene.

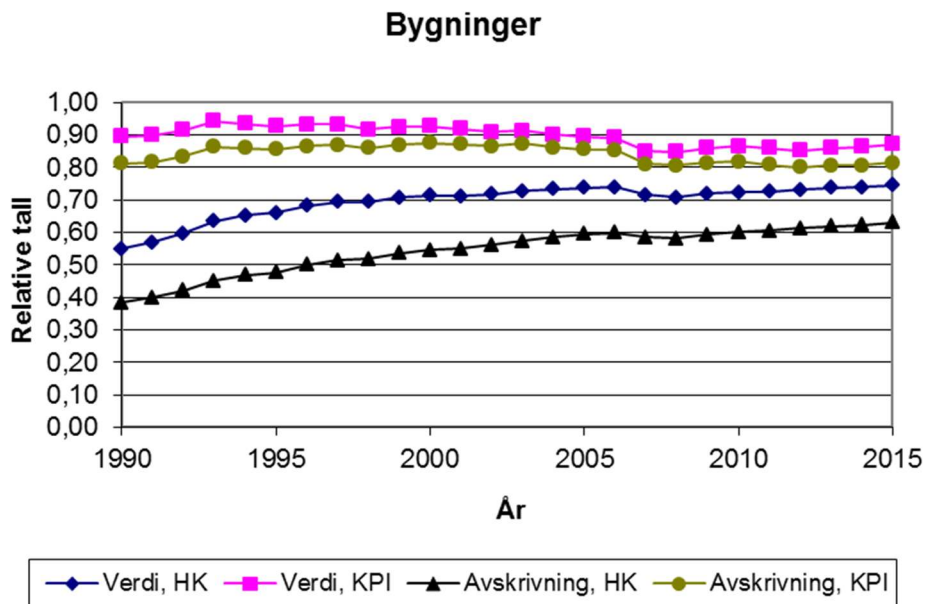
3.3 Registrert arbeid og kapital

Driftsgranskingene viser registrerte størrelser for arbeid og kapital.

I driftsgranskingene er kapitalen verdsatt og avskrivningene kalkulert ut fra prinsippet om historisk kostnad. Dette samsvarer med hovedprinsippet i norsk regnskapslovgivning og praksis, og brukes også i skatteregnskap og finansregnskap. Kostnaden på anskaffelsestidspunktet aktiveres i driftsregnskapet med registrerte nominelle kroner og utgjør avskrivningsgrunnlaget. Det betyr at balansen ikke justeres for endringene som ellers skjer i pengeverdiene over tid. Spesielt i perioder med høy inflasjon, og spesielt for eiendeler med lang levetid, vil en med historisk kost få relativt lave verdifastsettelse i balansen. I driftsgranskingene brukes det lineær avskrivning over den enkelte eiendels forventede levetid. Det regnes med en forventet levetid på 15 år for maskiner og biler, 20 år for grøfter og faste vanningsanlegg og 30 år for driftsbygninger.

3.4 Nærmere om avskrivningsprinsippets betydning

I figuren nedenfor er illustrert betydningen av tre vanlige verdsettingsprinsipper.

Figur 1 Avskrivninger og bokført verdi for bygninger etter historisk kost (HK) og KPI-justering sammenlignet med gjenanskaffelsesverdi

Det er forutsatt jevne investeringer. Gjenanskaffelsesverdi som er nasjonalregnskapets prinsipp, er satt til 1,00. Et alternativt prinsipp er å prisnivåjustere kapitalen med prisutviklingen (konsumprisindeksen, KPI). Det gir for bygninger verdier og avskrivninger på omtrent 90 prosent av det en ville fått med gjenanskaffelsesprinsippet. I skatteregnskap, driftsgranskingene og på referansebrukene verdsettes eiendeler til historiske kostnad. For bygninger som har lang levetid betyr historisk kost at regnskapsverdiene bare blir 60-75 prosent av gjenanskaffelsesverdien, mens avskrivningene kan bli halvparten av de to andre prinsippene. Utslagene blir forsterket om investeringene ikke er jevne, men gjennomgående er av eldre dato.

Valg av avskrivningsprinsipp har også betydning for hvordan kapitalen godtgjøres. På referansebrukene (som i skatteregnskapet) regner en med nominelle rentekostnader. Nominell lånerente benyttes også i totalkalkylen, utredningene 1A og 1B.

3.5 Nærmere om investeringstidspunktets betydning

Når investeringen ikke er jevne, det er prisstigning og avskrivningene beregnes etter historisk investeringskostnad, har investeringstidspunktet betydning for tolkningen av regnskapsmessig resultat. Når det brukes lineære avskrivninger, som i Driftsgranskingene og Referansebrukene, kostnadsføres det samme beløpet hvert år i avskrivningsperioden. For bygninger avskrives investeringene med like beløp årlig i 30 år. På grunn av prisstigning vil referansebruk med stor forskjell i gjennomsnittlig investeringstidspunkt, kunne gi relativt store forskjeller i regnskapsførte avskrivninger for den samme bygningen. Denne forskjellen vil være større dersom avskrivninger føres etter saldoprinsippet.

Dette kan illustreres med et eksempel. En jordbruksbedrift bygde en driftsbygning med inventar til 5 mill. kroner i 2000. En annen bedrift bygde eksakt samme bygning ti år senere. Ifølge prisindeksen økte byggekostnaden med 47,7 prosent. Regnskapsført avskrivning (kostnad) i 2010 var nesten 80.000 kroner høyere for foretaket med den nyeste, men identiske,

driftsbygningen hvis det ble ført lineær avskrivning. Dersom avskrivningen ble gjort etter saldoprinsippet, og veid gjennomsnittlig avskrivingsrate for bygning og inventar er 6 prosent, ble forskjellen om lag 145.000 kroner.

Tabell 8. Illustrasjon av forskjell i regnskapsført avskrivning i 2010 for to identiske bygninger, bygd i henholdsvis 2000 og 2010. Kroner per foretak

	Bygd i 2000	Bygd i 2010	Differanse
Lineær avskrivning i 2010	166 700	246 200	-79 500
Saldoavskrivning i 2010	161 600	307 200	-145 600

Problemstillingen som er illustrert ovenfor, er generell for alle referansebrukene. Det betyr imidlertid mest i produksjoner der mange investeringer er gjort for forholdsvis lang tid tilbake. På referansebrukene kan dette illustreres for melkeproduksjon der materialet er stort nok til å inndele foretakene etter størrelse. Nedenfor er derfor noen melkeproduksjonsbruk med ulik størrelse sammenlignet.

Inndeling etter størrelse vil med stor sannsynlighet samtidig innebære en systematisk sortering av investeringstidspunkt. Referansebruk nr. 13 med 16 årskyr har trolig eldre driftsbygning enn referansebruk nr. 15 med 70 årskyr. For å sammenligne reelle forskjeller i enhetskostnader burde investeringstidspunktet vært likt. Det foreligger ikke data som viser gjennomsnittlig investeringstidspunkt for de ulike referansebrukene. Investeringstidspunktet har stor betydning for å vurdere kostnaden per årsku ved ulikt driftsomsfang. Ulike innslag av leasing, som gir stor skjevfordeling av regnskapsført kostnad ved kapitalutstyret over dets levetid, kan også bidra til variasjon.

Samtidig er det sannsynlig at bruk med hovedinvesteringen langt tilbake i tid, vil ha noe mindre rasjonelle driftsopplegg, slik at investeringstidspunktet også har betydning for registrert arbeidsforbruk. Tabell 9 viser vesentlig større fall i antall arbeidstimer per årsku enn i regnskapsførte kostnader. Investeringstidspunktets betydning for resultatmålet «årsresultat per familieårsverk» er derfor mindre enn om regnskapsførte avskrivninger per årsku og timer per årsku vurderes hver for seg.

Tabell 9. Regnskapsførte kostnader, arbeidsforbruk og driftsresultat for noen referansebruk med melk med forskjellig driftsomsfang. Regnskapsåret 2023

	Referansebruksnummer			
	13	1	14	15
Antall årskyr	16	33	53	70
Sum avskrivninger, kroner	174 211	391 162	638 209	768 287
Sum kostnader, kroner	1 374 846	2 763 855	4 421 415	5 894 921
Sum arbeidstimer (familie+leid betalt)	3313	4012	4727	5544
Avskrivninger, kroner per årsku	10 754	11 999	12 042	11 007
Sum kostnader, kroner per årsku	84 867	84 781	83 423	84 454
Kostnader inkl. familiens arbeid og rentekrav på innsatt kapital, kroner per årsku	129 646	114 870	107 075	105 140
Sum arbeidstimer (familie+leid betalt) per årsku	205	123	89	79
Årsresultat, kroner	499 269	494 943	556 119	796 333
Årsresultat per familieårsverk, kroner	337 789	291 654	291 903	371 394

Flere undersøkelser viser fallende kostnader per båsplass med økende driftsomfang. Avskrivninger per årsku i tabell 9 illustrerer forskjeller i investeringstidspunkt mellom referansebrukene.

Kostnader inkludert verdsetting av familiens arbeid til 221 kroner per time og verdsetting av innsatt kapital i jordbruket til 4 prosent rente, er også vist per årsku. Referansebruket med 16 årskyr har da en total kostnad per årsku som er om lag 23 prosent høyere enn referansebruket med 70 årskyr.

3.6 Gjeldsandeler

Jordbrukets andel av gjeldsrenter og kår er beregnet ut fra brukets totale kostnader til gjeldsrenter og kår, etter samme forhold som jordbrukets andel av brukets totale eiendeler. I totale eiendeler inngår eiendeler knyttet til andre næringer enn jordbruk og private eiendeler, som bolig, biler, bankinnskudd, aksjer og andre verdipapirer. En har da regnet eiendeler som gjennomsnittet av inngående balanse og utgående balanse i regnskapsåret. Det er driftsgranskingenes registrerte tall basert på historisk kost som er lagt til grunn både for eiendeler i jordbruket og for eiendeler totalt.

Gjeldsandelene er beregnet på samme måte som i Totalkalkylen for aktive jordbruksbedrifter og metoden er nærmere beskrevet i kapittel 1.8, utredning 1B, 2025.

3.7 Leid arbeid / arbeidsgiveravgift

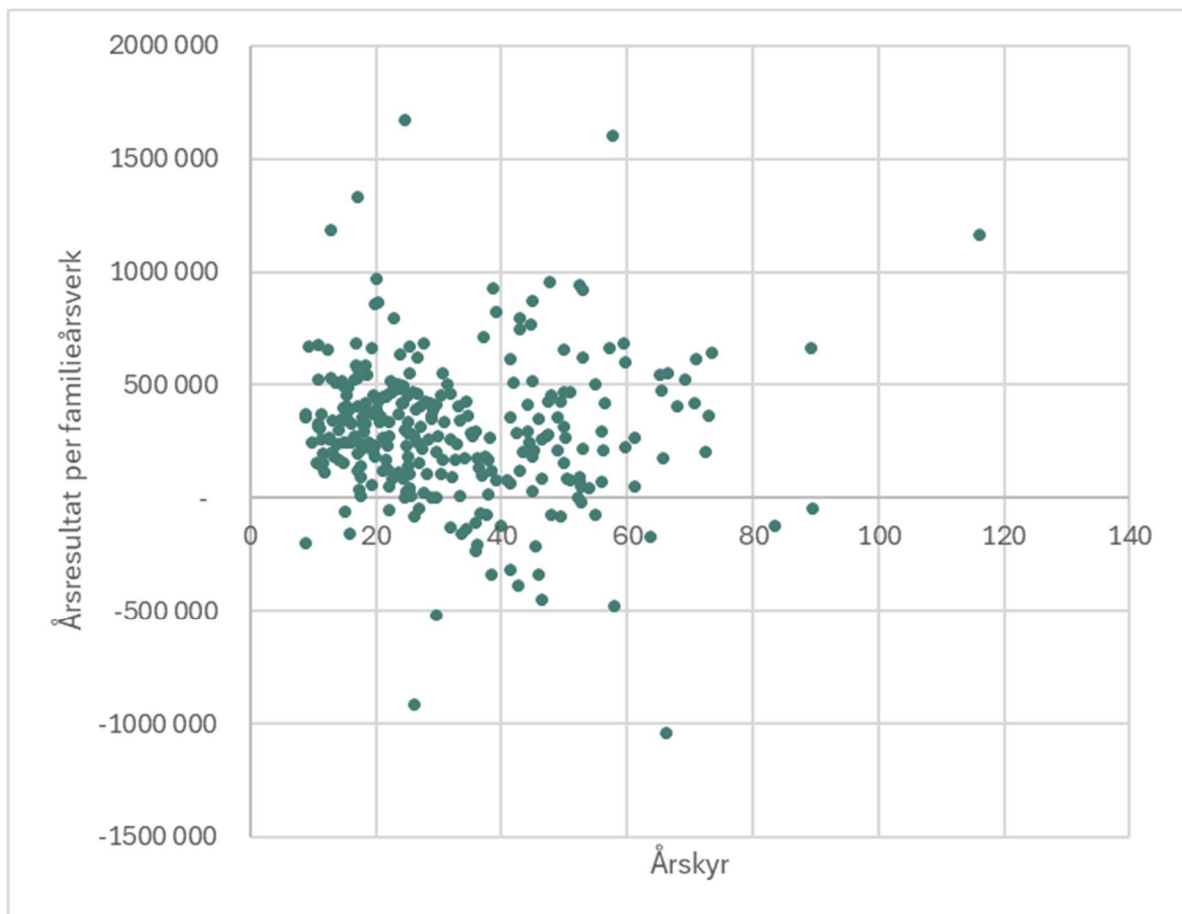
I referansebruksberegningene er sosiale avgifter (arbeidsgiveravgift) en del av posten «leid arbeid». Denne posten er spesifisert under kostnader. Ved beregning av årsresultat per familieårsverk er leid arbeid og arbeidsgiveravgift behandlet etter samme prinsipp som i totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter.

4 FRA DRIFTSGRANSKINGSBRUK TIL REFERANSEBRUK

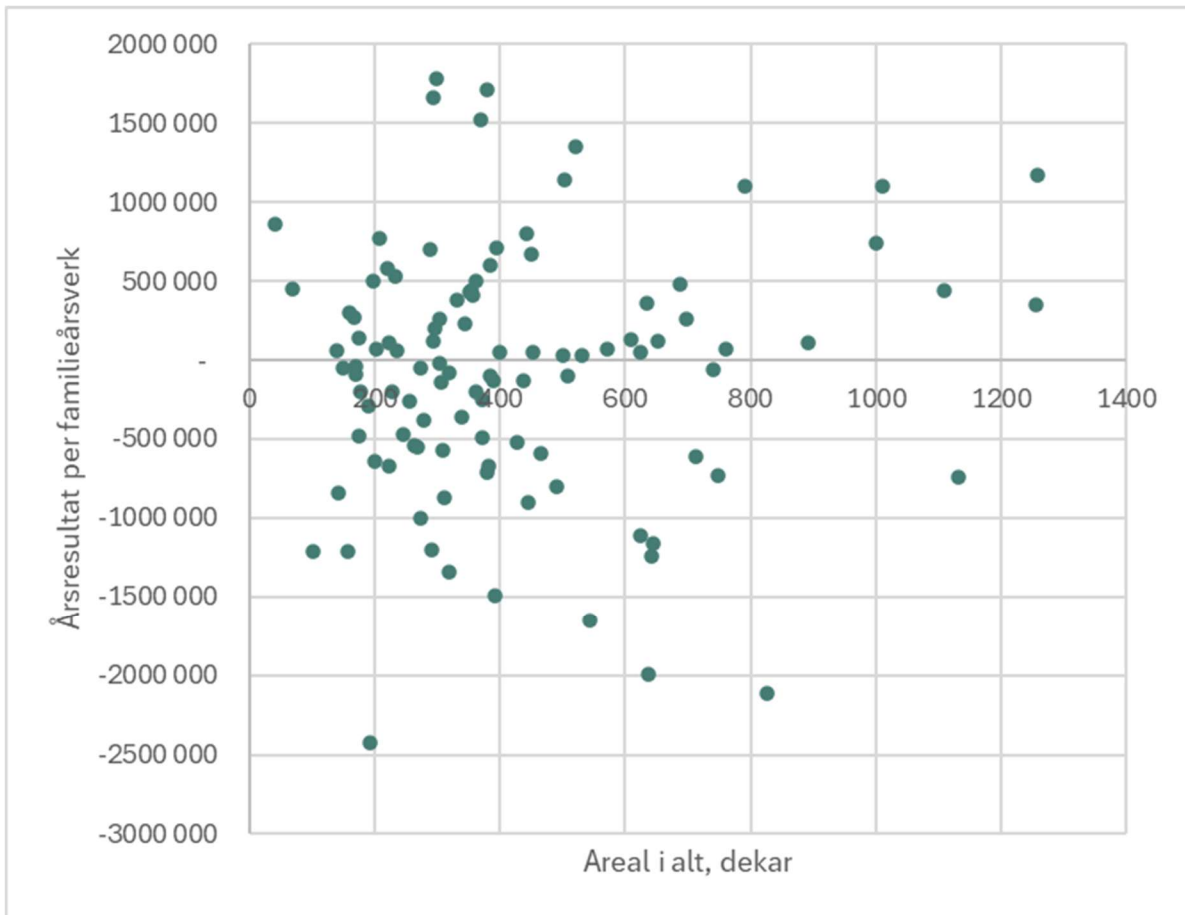
4.1 Generelt

Alle referansebrukene framkommer i utgangspunktet som uveide gjennomsnitt av de driftsgranskingsbrukene som er tatt med i det aktuelle referansebruket. Dette innebærer at det vil være variasjoner i oppnådd resultatmål innenfor de enkelte referansebrukene. Figurene nedenfor illustrerer denne variasjonen for de tre produksjonene melk m/storfeslakt, korn og sau i driftsgranskningene for regnskapsåret 2023, som er det regnskapsmaterialet årets referansebruksberegninger er basert på. Figurene illustrerer dermed variasjonen i oppnådd resultatmål for driftsgranskingsbrukene som i årets beregninger inngår i henholdsvis referansebruk nr. 1, nr. 2 og nr. 3.

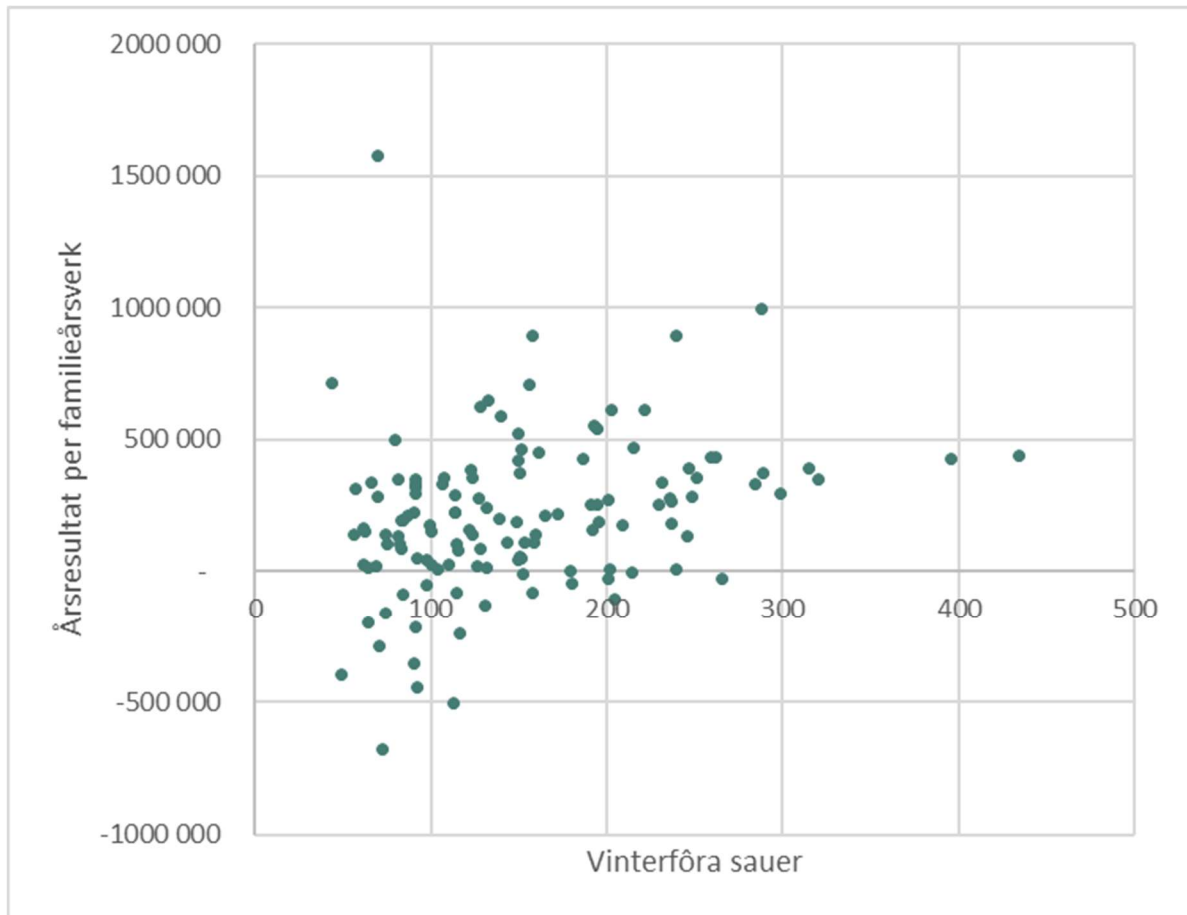
Figurene nedenfor er utarbeidet av NIBIO til denne utredningen.

Figur 2 Årsresultat per familieårsverk og antall årskyr for driftsgranskingsbruk med driftsformen «produksjon av kumelk og storfeslakt» i «Driftsgranskinger i jord- og skogbruk - Rekneskapsresultat 2023», NIBIO 2024

Figur 3 Årsresultat per familieårsverk og antall dekar jordbruksareal for driftsgranskingsbruk med driftsformen «korndyrking» i «Driftsgranskinger i jord- og skogbruk - Rekneskapsresultat 2023», NIBIO 2024

Figur 4 Årsresultat per familieårsverk og antall vinterfôra sauer for driftsgranskingsbruk med driftsformen «sauehold» i «Driftsgranskinger i jord- og skogbruk - Rekneskapsresultat 2023», NIBIO 2024

For å illustrere spredning i resultatet for alle referansebrukene er det i tabell 10 og tabell 11 vist gjennomsnittlig årsresultat per familieårsverk inkludert inntektsverdi av jordbruksfradraget for de driftsgranskingsbrukene som har lavere årsresultat per familieårsverk enn medianen og de som har høyere årsresultat per familieårsverk enn medianen for hvert referansebruk. Disse gjennomsnittene er regnet før avlingsnormalisering. Ved odde antall driftsgranskingsbruk bak referansebruket, er bruket med midterste resultat (medianen) utelatt ved beregningen av årsresultatet for gruppen av bruk under og over medianen.

Gjennomsnittlig antall familieårsverk vil være forskjellig i de tre gruppene av driftsgranskingsbruk som utgjør laveste halvdel, høyeste halvdel og hele referansebruket. Årsresultat per familieårsverk for «Gjennomsnitt» (hele gruppen av driftsgranskingsbruk) vil derfor ikke være gjennomsnittet av årsresultat per familieårsverk for referansebrukets to tilhørende grupper «Laveste halvdel» og «Høyeste halvdel» i tabellene.

Tabell 10. Årsresultat per familieårsverk inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget for gruppen av bruk med resultat under og over medianverdi. Regnskapsåret 2023 før normalisering av avlinger, kroner per familieårsverk.

	<i>Laveste halvdel</i>	<i>Median</i>	<i>Høyeste halvdel</i>
1 <i>Melk. 33 årskyr. Landet, 287 bruk</i>	204 187	324 329	550 092
2 <i>Korn. 509 dekar korn. Landet, 72 bruk</i>	-481 095	135 238	706 269
3 <i>Sau. 159 vinterfôra sauer. Landet, 116 bruk</i>	102 951	243 958	463 105
4 <i>Melkeproduksjon geit. 162 årsgeiter. Landet, 20 bruk</i>	359 628	529 235	610 604
5 <i>Svin/korn. 53 avlssvin + 386 dekar korn. Landet, 30 bruk</i>	161 884	527 913	955 766
6 <i>Egg/planteprod. 6048 høner + 262 dekar korn. Landet, 18 bruk</i>	221 757	574 682	745 396
7 <i>Poteter/korn. 125 dekar poteter + 295 daa korn. Landet, 19 bruk</i>	71 040	675 854	1 122 845
8 <i>Ammeku. 29 ammekyr. Landet, 74 bruk</i>	6 843	195 159	546 941
9 <i>Frukt og bær. 46 dekar frukt og bær. Landet, 27 bruk</i>	414 507	727 816	810 285
10 <i>Grønnsaker. 144 daa grønnsaker+299 daa korn. Landet, 15 bruk</i>	248 651	511 480	683 997
11 <i>Fjørfekjøtt/planteprodukter. 138 503 fjørfeslakt. Landet, 19 bruk</i>	207 712	573 452	1 329 978

Tabell 11. Årsresultat per familieårsverk inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget for gruppen av bruk med resultat under og over medianverdi. Regnskapsåret 2023 før normalisering av avlinger, kroner per familieårsverk.

	<i>Laveste halvdel</i>	<i>Median</i>	<i>Høyeste halvdel</i>
12 Økologisk melk. 29 årskyr. Landet, 13 bruk	337 618	378 843	621 790
13 Melk. 16 årskyr. Landet, 95 bruk	271 025	369 838	558 248
14 Melk. 53 årskyr. Landet, 95 bruk	175 634	296 656	580 165
15 Melk. 70 årskyr. Landet, 25 bruk	238 675	442 719	680 961
16 Melk. 41 årskyr. Arealsoner 1 og 3, 19 bruk	281 085	378 843	718 195
17 Melk. 31 årskyr. Arealsoner 5A, 88 bruk	194 831	351 986	564 197
18 Melk. 31 årskyr. Arealsoner 2, 15 bruk	253 884	433 685	653 236
19 Melk. 31 årskyr. Arealsoner 5B, 83 bruk	205 859	298 318	490 251
20 Melk. 45 årskyr. Arealsoner 4, 22 bruk	150 729	298 580	493 674
21 Melk. 31 årskyr. Arealsoner 6 og 7, 60 bruk	206 038	335 798	556 726
22 Korn. 334 dekar korn. Østlandet, 25 bruk	-413 762	46 145	776 670
23 Korn. 774 dekar korn. Østlandet, 25 bruk	-617 096	204 677	766 780
24 Sau. 155 vinterfôra sauer. Arealsoner 5A og 5B, 82 bruk	99 379	249 834	435 123
25 Sau. 152 vinterfôra sauer. Arealsoner 6 og 7, 16 bruk	129 035	318 512	527 213
26 Sau. 84 vinterfôra sauer. Landet, 25 bruk	-18 804	227 088	387 339
27 Sau. 269 vinterfôra sauer. Landet, 25 bruk	273 380	385 894	518 653
28 Ammekyr. 28 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6,7), 43 bruk	24 535	215 135	553 473
29 Ammekyr. 31 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4), 30 bruk	-46 720	166 448	559 303
30 Ammekyr. 43 ammekyr. Landet, 25 bruk	-50 835	140 232	494 621

Referansebruksberegningene begrenser seg til jordbruksdelen av driftsgranskingene, det vil si at andre næringer og privatøkonomi ikke er behandlet.

Driftsgranskingene har, med unntak for arbeidstimer, ikke mengdeopplysninger på kostnadssiden. Oppsplittingen er på noen områder også mindre spesifisert enn på 1990-tallet, bl.a. ved at kraftfôr er samlet på én post.

4.2 Arbeidsforbruk

Antall årsverk på hvert referansebruk er beregnet ut fra uveide gjennomsnittlige registrerte arbeidsforbruk på de driftsgranskingsbrukene som inngår. Det regnes 1845 timer i et årsverk for årene 2023 og 2024. For budsjettåret 2025 regnes det 1810 timer i et årsverk.

4.3 Normalisering av avlingsnivået for korn og potet

Avlingsnivået for korn og poteter slår mer direkte ut på inntekten enn det avlingsnivået for fôrvekstene vanligvis gjør. Korn og poteter vil også normalt være utsatt for større avlingsvariasjon fra år til år enn grovfôrvekstene. Kornavlingene på referansebrukene er normalisert ved å regne et rent aritmetisk gjennomsnitt over de 10 siste årene. Også potetavlingen på referansebrukene 6 og 7 er normalisert ved å regne et rent aritmetisk gjennomsnitt over de 10 siste årene.

Potetavlingen på referansebruk 10 «Grønnsaker» er normalisert med gjennomsnittet av 5 år fordi referansebruk 10, som var nytt i 2021, ikke har mange nok år til å benytte 10-års gjennomsnitt.

Tabell 12. Beregnet normalårsavling for poteter på referansebrukene 6, 7 og 10 i 2023. Kg/daa

Referansebruk	Region	2023
6	Landet	2230
7	Landet	2612
10	Landet	2773 ¹

1) Gjennomsnitt av 5 år

I tabellen under er de beregnede normalårsavlingene for korn for 2023 stilt opp. Avlingene er ikke normalisert når arealet for det enkelte kornslag er mindre enn 5 dekar, og avlingene er bare normalisert for kornslagene bygg, havre og hvete. Enkelte referansebruk som har litt mer enn 5 dekar ett eller få år i 10-årsperioden 2013-2017 og 2019-2023, er ikke normalisert.

Kornavlingene på referansebruk 12 «Økologisk melk» er ikke normalisert. Dette referansebruket har delvis hatt svært lave beregnede avlingstall flere år i 10-årsperioden og i enkelte år mangler det salgsavling for kornarealer. Årsaken kan i begge tilfeller være at kornavling fra disse arealene er brukt til eget fôr. Det kan bli feil å normalisere opp eller ned solgt kornavling samtidig som referansebruket kan ha brukt en del av avlingen for å redusere kostnadene til innkjøpt fôr.

Kornavlingene på referansebruk 10 «Grønnsaker» (som var nytt i 2021) er normalisert med gjennomsnittet av 5 år. Hveteavlingen på referansebruk 14 er normalisert med gjennomsnittet av 9 år. Kornavlingene på referansebruk 29 «Ammeku» for «kornområdene» og referansebruk 30 «Ammeku» (som begge var nye i 2022) er normalisert med gjennomsnittet av 4 år. Dette fordi referansebrukene ikke har mange nok år med registrerte kornavlinger til å benytte 10-års gjennomsnitt.

Tabell 13. Beregnet normalårsavling per daa for korn i 2023 på de enkelte referansebruk. Kg korn med 15 prosent vann

Ref. bruk	Bygg	Havre	Hvete
	2023	2023	2023
1	363		
2	435	439	481
5	400	410	477
6	436	429	470
7	502	459	513
8	419	313	
10	463 ¹	475 ¹	491 ¹
11	465	386	502
14	364	402	329 ²
15	488	450	
16	388	389	389
20	400		
22	446	436	444
23	469	450	502
29	365 ³	323 ³	331 ³
30	361 ³	307 ³	377 ³

1) Gjennomsnitt av 5 år.

2) Gjennomsnitt av 9 år.

3) Gjennomsnitt av 4 år.

4.4 Avlingsnivået for øvrige vekster

For øvrige vekster benyttes de registrerte avlingstallene i driftsgranskingene direkte.

Oljevekster, frukt og grønnsaker er vekster med stor avlingsvariasjon mellom år. Det er ikke registrert avling eller pris i driftsgranskingene, og det er dermed ikke noe grunnlag for å normalisere disse avlingene på referansebrukene.

For referansebruk 9 «Frukt og bær», der frukt utgjør en vesentlig del av produksjonsinntekten, betyr regnskapsårets avlingsnivå mye.

Fruktavlingene var høye i 2023. Etter et middels år i 2022 var det venta en økning i avling. Arealet av plommer har gått ned siden 2019, og fortsatte nedgangen i 2023. Avlingene for plommer var likevel høye, og lå på 120 prosent av middelet for de siste 10 årene. Epleavlingene var rekordhøye, og lå på 122 prosent av middelet for siste tiåret. Arealet av epler er stigende, og var det høyeste siden 2003. Pæreavlingene lå 63 prosent over middelet for siste tiåret, og arealet av pærer har vært stabilt de siste årene. Totalvolumet av pærer er økende på

grunn av større avlinger per dekar enn tidligere. Det ble produsert rundt 633 tonn pærer i 2023, mens middelet for siste tiåret har vært knapt 400 tonn. Avlingene av moreller var høye i 2023. Avlingsnivået lå 35 prosent høyere enn middelet for siste tiåret.

Framregningen av frukt og grønnsaker skjer på grunnlag av verdiposten for henholdsvis «Sum frukt» og «Sum hovedkulturene. Grønnsaker» i totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter.

4.5 Verdiendring på buskap og varelager

Mengdeendringer på buskap og varelager føres i prinsippet som inntekt, men på grunn av at en holder alle mengder på referansebrukene konstant i framregningsperioden, får en ikke inn mengdeendringer i status. Eventuelle mengdeendringer i basisåret tas derfor ut som salg også i framregningsperioden med samme kvantum som i basisåret.

Det regnes ikke rente på varelager.

5 VOLUMFRAMREGNING PÅ REFERANSEBRUKENE

5.1 Beregningsmetode og forutsetninger

Resultater for referansebrukene er oppgitt for siste regnskapsår i Driftsgranskingene og to framregningsår. Nesten alle resultater er basert på regnskap fra 2023 med prisjusteringer for 2024 og 2025. Bruk i driftsgranskingene har imidlertid også volumutvikling, og for dette er det gjort separate beregninger som tidligere. Mens øvrige resultater er gitt med fast volum og endring i priser, har volumutviklingen faste priser fra 2023 og endring i volum. Siste regnskapsår er sentralt i beregningene, og det kalles her for «basisår».

I 2017 ble det gjort en gjennomgang av metoden for volumframregning. Prinsippene for beregningen av prisfast volumutvikling er likevel uendret. Endringene gjelder i første rekke inflatering til basisår av verdier regnet i løpende priser hentet fra Driftsgranskingene.

For verdier regnet til markedspriser er det benyttet 25 ulike prisindekser for denne inflateringen, og fra alle regnskaper er det plukket ut 25 beløp som inflateres med hver sin indeks. Denne inflateringen kan dermed gjennomføres uavhengig av driftsform. Prisindeksene som er brukt i denne inflateringen, ble i fjor revidert i forhold til tidligere. Det benyttes nå Fishers formel mot tidligere Laspeyres. Når det gjelder inntekter fra kornproduksjon forutsettes det som tidligere, at avlingene per dekar vokser i takt med NIBIOs beregninger for normalårsavlinger. Fra og med i år er det de siste normalårsavlingene som benyttes til dette. For i år vil det si normalårsavlingene for perioden fram til 2025. Tidligere ville en benyttet normalårsavlinger beregnet for perioden fram til 2023, men da blir ikke all tilgjengelig informasjon utnyttet.

Når det gjelder tilskudd forutsettes det at «faste priser» gjelder tilskuddssatser for basisåret. For pristilskudd forutsettes at relativ volumendring fra regnskapsår til basisår er den samme som for markedsinntektene. Dette gjør det mulig å inflatere pristilskudd ut fra summer av tilskudd og summer av markedsinntekter uten å kjenne satsene.

For direkte tilskudd er heller ikke satsene kjent, men tilskuddssummen er kjent og antall enheter som kvalifiserer for tilskudd er tilnærmet kjent (aktivitetsnivå). Med dette grunnlaget estimeres en modell hvor tilskuddssummene i basisåret forklares av antall enheter og et konstantledd som varierer mellom soner og regioner. Denne modellen gir tilnærmede satser per enhet i basisåret. I sin tur er det da mulig å regne ut tilskudd for regnskapsår regnet i basisårets satser, i det minste på en tilnærmet måte. Det er tatt hensyn til at driftsgranskingene fører direkte tilskudd som inntekt i utbetalingsåret. Grunnlaget for utbetaling finnes derfor i data fra foregående år. Også tidligere ble det gjort beregninger over volumutvikling av direkte tilskudd, men vesentlig mer summarisk.

Det siste bidraget for å kunne finne volumutviklingen for vederlag til arbeid og egenkapital, kommer fra kapitalkostnader, det vil si avskrivninger og renter på lånt kapital. Disse postene ble før 2017 ikke tatt med i volumframregningen, men det er rimelig å vente at kapitalmengden vil kunne øke når brukene øker i størrelse uten tilsvarende økning av arbeidsforbruket. Avskrivningene er regnet fram til basisåret ved hjelp av prisindekser, og gjeldsrenter er regnet fram ved hjelp av nominelle rentesatser. Med denne enkle tilnærmede beregningen kan en i det minste finne konsekvenser av økt mengde realkapital og gjeld.

Beregningene av alle delposter av vederlaget til arbeid og egenkapital regnet i basisårets priser, gir i sin tur grunnlag for å beregne volumutviklingen. Dette er gjort for de driftsformer der en har tilstrekkelig mange observasjoner til å gi pålitelige tall, og også for alle andre driftsformer sett under ett. I 2022 ble kravet om at alle bruk som ligger bak beregningen skal ha hatt samme driftsform i siste åtte år, fjernet. Nå er det tilstrekkelig at brukene har hatt samme driftsform som i basisåret, i til sammen tre foregående år. Eventuelle observasjonsår med andre driftsformer benyttes ikke. Konstantledd som er spesifikke for hvert bruk, sørger for at dette

ikke går utover stabiliteten av resultatene. Med dette grepet er det ikke nødvendig å begrense periodelengden til åtte år. En kan bruke tolv år som for normalårsavlingene. Til sammen gir dette et bedre beregningsgrunnlag og litt sikrere resultater fordi både antall observasjoner per år og antall år er økt.

I tabellen nedenfor er vist antall observasjoner i perioden som utgjør grunnlaget for beregningene for de seks driftsformene en har gjort beregningene for. Antall bruk varierer nå, som nevnt, mellom år.

Tabell 14. Antall observasjoner i perioden

Driftsform	Referansebruk	Antall observasjoner
Melk og storfeslakt	1 og 4	4944
Korn	2	1723
Sau	3	1677
Korn/gris	5	568
Ammeku	8	1269
Øvrige produksjoner/kombinasjoner	6, 7, 9, 10 og 11	4289

Volumframregningene fra regnskapsåret 2023 er i utgangspunktet gjort for referansebruk 1 (melk), 2 (korn), 3 (sau), 5 (korn/gris), 8 (ammeku) og øvrige produksjoner og kombinasjoner. Beregningsresultatene for disse referansebrukene er så brukt forholdsvis, etter vederlag per årsverk, for de andre referansebrukene med tilsvarende produksjon. Referansebrukene 12–21 regnes forholdsvis ut fra volumframregningene for melk (nr. 1). Referansebrukene 22 og 23 regnes ut fra volumframregningene for korn (nr. 2). Referansebrukene 24–27 regnes ut fra volumframregningene for sau (nr. 3). Referansebruk 28–30 regnes ut fra volumframregningene for ammeku (nr. 8).

5.2 Skift i volumutviklingen

Det kan være et problem at den beskrevne metoden forholdsvis sent fanger opp endringer i volumutviklingen. Å regne trend for en registrert volumutvikling på brukene i perioden 2012-2023 kan gi et dårlig bilde av volumutviklingen i perioden 2023-2025, dersom en får et skifte i produksjonsteknikk eller produksjonstilpasning som gir et brudd i en trend en har hatt noen år.

På samme måte som i fjorårets beregninger, er trendframregningen i melkeproduksjonen en utfordring også i årets beregninger. Forholdstallet for kumelk i kvoteordningen var 0,99 for 2023 (forholdstallet var 0,95 fra 1. januar til 22. juni 2023). Forholdstallet ble satt opp til 1,02 fra 1. januar 2024 og ble 29. februar satt ytterligere opp til 1,04 for 2024. Overproduksjonsavgiften ble tidlig i juni 2024 fjernet ut året, noe som ga fri produksjon av melk. Kvotefyllingen var på 88,4 prosent i 2023, fri kvote i 2024 og er i Norsk melkeråvare sin landsprognose av mars 2025 forventet å bli på 80,4 prosent i 2025. Budsjettnemnda har også i år vurdert produksjonen kumelk til å være så spesielt påvirket av denne volumutviklingen at referansebrukene med melk i årets beregninger er behandlet forskjellig fra de øvrige referansebrukene. Basisåret (regnskapsåret) 2023 er beholdt uendret mens det er gjort justeringer i begge de to framregningsårene 2024 og 2025. Justeringsfaktorene er beregnet på grunnlag av utviklingen i meierileveransen fra basisåret 2023 til 2024 og prognosen for 2025. Fra 2023 til 2024 er det i beregningene brukt en justeringsfaktor på 1,055. Fra 2023 til 2025 er den tilsvarende justeringsfaktoren 1,097. Fra 2024 til 2025 blir justeringsfaktoren da 1,040. Justeringsfaktorene er lagt inn for mengden omsatt melk på inntektsposten «Storfe, melk» og i framregningen av pristilskuddspostene «Distriktstilskudd melk, ku» og det nye «Grunntilskudd

melk, ku» innført for økologisk melk fra og med 2024. På kostnadssiden er det lagt inn tilsvarende justeringer av de to variable kostnadspostene «Kraftfôr» og «Annet innkjøpt fôr» i de to framregningsårene 2024 og 2025. De ulike framregningssatsene er vist tabell 33 i kapittel 8.1.

Det er ikke spesielle andre skift en har tatt hensyn til i årets beregninger.

5.3 Resultat av volumframregningen på referansebrukene

I tabellen nedenfor er resultater for volumframregningene for referansebruk 1, 2, 3, 5, 8 og samlet for øvrige (4, 6, 7, 9, 10 og 11) vist. Utslaget per årsverk per år er vist i kolonnen lengst til høyre.

Tabell 15. Volumendringer, i 2023-priser og 1845 timer per årsverk

	Trend (årlig endring, 2023-priser)							Per årsverk	
	Plante- prod. kr/bruk	Husdyr- prod. kr/bruk	Direkte tilskudd kr/bruk	Kostnader eks. kapital kr/bruk	Avskriv- ninger kr/bruk	Gjelds- renter kr/bruk	Arbeids- forbruk timer/bruk	Inntekter minus kostnader kr/bruk	Med effekt av endret arbeidsforbr. kr/årsverk
Melk og									
storfeslakt 1	1 800	50 000	21 200	34 200	13 800	6 600	23,8	18 400	6 700
Korn 2	5 400	200	5 100	-5 700	1 600	-400	4	15 200	28 100
Sau 3	1 100	2 000	11 000	-6 300	2 900	-900	-13,9	18 400	15 800
Korn/svin 5	4 000	78 700	4 800	21 400	2 100	-3 800	7,1	67 800	38 000
Ammeku 8	1 000	21 700	20 300	8 800	9 600	2 000	19,1	22 600	16 100
Øvrige	200	73 500	14 300	29 700	14 300	3 000	7,8	41 000	34 100

I de to tabellene nedenfor er vist utslag av volumframregningene på vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk for de enkelte referansebruk. Tallene er regnet om i henholdsvis 2024-priser og 2025-priser.

Tabell 16. Utslag av volumframregninger fra regnskapsåret 2023 på årsresultat per familieårsverk for de enkelte referansebruk. Kroner per årsverk

			2024	2025
1	Melk. 33 årskyr	Landet	9 800	25 000
2	Korn. 509 dekar korn	Landet	28 200	59 100
3	Sau. 159 vinterfôra sauer	Landet	17 000	34 900
4	Melkeproduksjon geit. 162 årsgeiter	Landet	9 000	24 500
5	Svin og korn. 53 avlssvin + 386 dekar korn	Landet	37 500	77 300
6	Egg og planteprodukter. 6048 høner + 262 dekar korn	Landet	32 100	69 500
7	Poteter og korn. 125 dekar poteter + 295 dekar korn	Landet	25 500	53 000
8	Ammeku. 29 ammekyr	Landet	16 500	35 600
9	Frukt og bær. 46 dekar frukt og bær	Landet	20 400	42 900
10	Grønnsaker. 144 dekar grønnsaker + 299 dekar korn	Landet	13 200	27 300
11	Fjørfekjøtt og planteprodukter. 138 503 fjørfeslakt	Landet	37 300	78 700

Tabell 17. Utslag av volumframregninger fra regnskapsåret 2023 på årsresultat per familieårsverk for de enkelte referansebruk. Kroner per årsverk

		2024	2025	
12	Økologisk melk. 29 årskyr	Landet	14 500	37 000
13	Melk. 16 årskyr	Landet	11 300	29 000
14	Melk. 53 årskyr	Landet	9 800	25 100
15	Melk. 70 årskyr	Landet	12 400	31 900
16	Melk. 41 årskyr	Arealsoner 1 og 3	16 200	41 500
17	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 5A	9 900	25 400
18	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 2	13 100	33 600
19	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 5B	8 100	20 800
20	Melk. 45 årskyr	Arealsoner 4	8 200	21 000
21	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 6 og 7	10 200	26 100
22	Korn. 334 dekar korn	Østlandet	31 500	66 200
23	Korn. 774 dekar korn	Østlandet	43 500	91 200
24	Sau. 155 vinterfôra sauer	Arealsoner 5A og 5B	15 600	32 200
25	Sau. 152 vinterfôra sauer	Arealsoner 6 og 7	21 700	44 700
26	Sau. 84 vinterfôra sauer	Landet	8 400	17 200
27	Sau. 269 vinterfôra sauer	Landet	26 600	54 700
28	Ammeku. 28 ammekyr	«Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	17 200	37 100
29	Ammeku. 31 ammekyr	«Kornområder» (1, 3 og 4)	14 300	30 800
30	Ammeku. 43 ammekyr	Landet	10 800	23 300

Beregningsresultatet for referansebruk 2 er brukt forholdsvis, etter årsresultat per familieårsverk, for referansebruk 22 og 23. Årsaken til sterkere positiv volumframregning per årsverk for referansebruk 23 sammenlignet med 22 er at årsresultatet for disse to uten inntektsverdi av jordbruksfradraget er henholdsvis 820 900 kroner per familieårsverk og 595 600 kroner per familieårsverk.

6 PRISER PÅ ENKELTE POSTER PÅ REFERANSEBRUKENE

6.1 Korn

Registrert oppnådd pris på det enkelte referansebruk ligger til grunn.

Prisene for korn og oljefrø til modning regnes fram med de absolutte prisendringene i totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter. I enkelte år blir det gjennomført pristrekk for korn på grunn av overproduksjon. Å regne fram på grunnlag av totalkalkylens registrerte regnskaper vil kunne gi feil inntektsutvikling på referansebrukene når kornavlingene samtidig skal normaliseres.

Korn- og oljefrøprisene i det normaliserte regnskapsåret 2023 er lik den beregnede budsjettprisen for 2024 før avtale. Denne er igjen lik avtalt basispris for kornåret 2023/2024. Eventuelle pristrekk for overproduksjon blir holdt utenfor. På samme måte blir korn- og oljefrøprisene i det normaliserte foreløpige regnskapsåret 2024 lik budsjettprisen for 2025 før avtale. For det normaliserte budsjettåret 2025 blir det i forhandlingsmaterialet brukt like korn- og oljefrøpriser som i det normaliserte foreløpige regnskapsåret 2024.

6.2 Poteter

Det er brukt registrert pris for poteter i regnskapsåret på alle referansebrukene. Potetprisen er regnet fram med den absolutte prisendringen for «Sum poteter» i totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter.

Det er grunn til å tro at de oppnådde prisene det enkelte år i en viss grad vil variere med totalavlingen for landet. Totalavlingen er videre et produkt av både areal og avlingsnivå. Potetprisene her i landet kan også delvis være avhengig av potethøsten i andre land i det enkelte år. Det er derfor ikke opplagt at en potetpris regnet fram på grunnlag av oppnådde priser tidligere år, vil gi en riktig normalpris for regnskapsåret. En vurdering i 2001 av ulike sammenhenger der priser, avlingsnivå og totalavlinger for poteter fra driftsgranskingene, totalkalkylens registrerte regnskaper og totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter ble satt opp, viste ingen entydige sammenhenger mellom priser og avlingstall eller totalproduksjon. Prisnivået i driftsgranskingene viste relativt godt samsvar med prisnivået for posten «Sum poteter» i totalkalkylens registrerte regnskaper og totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter.

6.3 Melkeprisen

Melkeprisen i 2023 framkommer som gjennomsnittlige registrerte priser på de driftsgranskingsbrukene som inngår i referansebruket. Prisene er uten pristilskudd, dvs. at grunntilskudd og distriktstilskudd er skilt ut.

Framregningen fra 2023 blir gjort på grunnlag av utviklingen i melkeprisen i totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter.

Pristillegget til produsent for økologisk produsert melk ble redusert med 10 øre per liter fra 1. januar 2024. Pristillegget var 85 øre per liter i 2023 og 75 øre per liter i 2024. Fra 1. januar 2025 er pristillegget til økologisk melk redusert med 5 øre per liter til 70 per liter.

6.4 Kjøtt

For kjøtt regner en med de samme endringer i prisene i absolutte tall som beregnet i total kalkylens registrerte regnskaper. Prisene i driftsgranskingene er eksklusive grunntilskudd og distriktstilskudd.

Livdyrprisene regnes fram med samme prosentvise endring som i kjøttprisen for vedkommende dyreslag (voksne dyr).

6.5 Ull

En regner med samme endringer i ullprisen på referansebrukene som i total kalkylens registrerte regnskaper.

6.6 Annet

På samme måte som i total kalkylen, er det i framregningen brukt KPI fra SSB på 3,1 prosent fra 2023 til 2024 og et anslag for KPI fra Norges Bank på 3,0 prosent fra 2024 til 2025. I relative tall blir dette:

$$2023 = 100,0 \quad 2024 = 103,1 \quad 2025 = 106,2$$

For referansebruk nr. 11 med fjørfekjøtt brukes det mye gass til oppvarming. Dette er i hovedsak ført på kostnadsposten «Andre forbruksartikler» som normalt regnes fram med konsumprisindeksen. I årets beregning er 50 prosent av denne kostnadsposten på referansebruk nr. 11 regnet fram med prisutviklingen for «Gass i veksthus».

7 TILSKUDD

Alle utbetalte produksjonstilskudd, pristilskudd og refusjonsbeløp inngår med faktisk registrerte regnskapstall på referansebrukene i basisåret. Utviklingen i vedtatte eller eventuelt utbetalte tilskudds- og refusjonssatser blir brukt for å regne fram de tilsvarende ordningene på referansebrukene til framregningsårene. Nedenfor er det tatt med en kort kommentar og satser for de viktigste av ordningene som inngår i referansebruksberegningene.

7.1 Pristilskudd

7.1.1 Grunntilskudd

I beregningene har en lagt til grunn de vedtatte satsendringene for grunntilskudd kjøtt. De vedtatte gjennomsnittlige satsene er vist i tabellen nedenfor. For geitemelk utbetales vedtatte satser vist i tabellen. Ved jordbruksoppkjøret i 2023 ble det innført et grunntilskudd for økologisk melk på 40 øre per liter fra 1. januar 2024.

Tabell 18. Satser for grunntilskudd melk og kjøtt. Øre per liter og øre per kg

	2023	2024	2025
Geitemelk	346,00	346,00	346,00
Økologisk melk		40,00	50,00
Sauerkjøtt	381,00	381,00	531,00
Geitekjøtt	515,00	515,00	665,00

7.1.2 Distriktstilskudd melk/Pristilskudd melk

Distriktstilskudd for melk varierer med referansebrukenes geografiske plassering. Satsene er som vist i tabellen nedenfor. Ved jordbruksoppkjøret 2024 ble distriktstilskudd melk gjort om til et generelt pristilskudd for ku- og geitemelk med distriktsdifferensierte. Endringen og nye satser var gjeldende fra 1. juli 2024.

Tabell 19. Satser for distriktstilskudd². Øre per liter

Sone	2023	2024 ¹	2024 ²	2025
A ³	0	0	32	32
B	15	25	60	60
C	38	58	93	93
D	60	85	120	120
E	67	97	132	132
F	76	111	146	146
G	107	162	214	214
H	128	213	270	270
I	186	241	303	303
J	195	250	312	312

- 1) Satser for distriktstilskudd melk gjeldende fra og med 1. januar til og med 30. juni 2024.
- 2) Distriktstilskudd melk endret til et generelt pristilskudd melk, med distriktsdifferensierte satser gjeldende fra og med 1. juli 2024. For 2024 er det i beregningene brukt gjennomsnitt av satsene for 1. og 2. halvår.
- 3) Omfatter landet utenom sonene B-J

7.1.3 Distriktstilskudd kjøtt og egg

Satsene er vist i tabellene nedenfor.

Tabell 20. Satser for distriktstilskudd kjøtt av storfe og geit. Øre per kg

Sone	2023	2024	2025
1	0	0	0
2	525	525	525
3	805	805	805
4	1 280	1 580	1 605
5	1 340	1 640	1 690

Tabell 21. Satser for distriktstilskudd kjøtt av sau. Øre per kg

Sone	2023	2024	2025
1	0	0	0
2	525	525	525
3	805	805	805
4	1 490	1 790	1 815
5	1 540	1 840	1 890

Tabell 22. Satser for distriktstilskudd kjøtt av gris. Øre per kg

Sone	2023	2024	2025
1	0	0	0
2	0	0	0
3	0	0	0
4 (unntatt sone 4 i Troms)	560	605	605
4 i Troms	650	695	745
5	650	695	745
Agder, Vestland, Møre og Romsdal	110	110	110

Det blir dessuten gitt distriktstilskudd for egg i Nord-Norge, Trøndelag og på Vestlandet med unntak av Rogaland. Ved jordbruksoppjøret i 2015 ble satsene for Vestlandet og Nord-Norge beholdt uendret på henholdsvis 45 øre og 120 øre per kg mens distriktstilskudd til egg i Trøndelag ble avvirket. Ved jordbruksoppjøret i 2016 ble satsen for Vestlandet redusert med 20 øre til 25 øre per kg og satsen for Nord-Norge redusert med 45 øre til 75 øre per kg. Ved jordbruksoppjørene i 2017-2021 er begge satsene beholdt uendret. Ved jordbruksoppjøret i 2022 ble satsen for Vestlandet økt med 13 øre til 38 øre per kg og satsen for Nord-Norge økt med 50 øre til 125 øre per kg. Ved jordbruksoppjøret i 2023 ble begge satsene økt med 10 øre, til 48 øre per kg for Vestlandet og 135 øre per kg for Nord-Norge. Ved jordbruksoppjøret 2024 ble begge satsene beholdt uendret. Satsen er lik i alle soner innenfor det enkelte distrikt.

7.1.4 Kvalitetstilskudd storfekjøtt

Ved jordbruksoppjøret i 2013 ble det etablert et nytt kvalitetstilskudd for alt storfeslakt med kvalitet O og bedre, med unntak av slaktekategorien «Ku». Det nye tilskuddet blir utbetalt til produsent via slakteriene for slakt levert fra og med januar 2014. Ved jordbruksoppjøret i 2016 ble tilskuddssatsen for kvalitet O redusert med 1,0 krone per kg samtidig som satsen for kvalitet O+ og bedre ble økt med 3,0 kroner per kg. Ved jordbruksoppjøret i 2017 ble tilskuddssatsen for kvalitet O redusert med 50 øre per kg og satsen for kvalitet O+ og bedre ble økt med 50 øre per kg. Samtidig ble det, i tillegg til gjeldende krav om kvalitetsklasse for kjøttfylde, innført et kvalitetskrav om fettklasse 4– eller lavere for slakt levert fra og med 1. januar 2018. Ved jordbruksoppjøret i 2018 ble tilskuddssatsene beholdt uendret samtidig som slaktekategorien «Okse» ble fjernet fra tilskuddsgrunnlaget av hensyn til WTO-forpliktelsene for utforming av blå støtte. Ved jordbruksoppjørene i 2019-2021 ble satsene beholdt uendret. Ved jordbruksoppjøret i 2022 ble begge tilskuddssatsene økt med 3,0 kroner per kg. Ved jordbruksoppjøret 2023 ble satsene beholdt uendret. Ved jordbruksoppjøret 2024 ble kvalitetsklassene O og O+ slått sammen til ny kvalitetsklassegruppe og gitt ny sats i tilskuddsordningen. Kvalitetsklassene R- og bedre ble opprettet som ny kvalitetsklassegruppe og gitt ny tilskuddssats.

Tabell 23. Satser for kvalitetstilskudd storfekjøtt. Kroner per kg

	2023	2024	2025
Storfeslakt ¹ , kvalitet O+ og bedre og fettgruppe 4- eller lavere	10,50	10,50	
Storfeslakt ¹ , kvalitet O og fettgruppe 4- eller lavere	5,50	5,50	
Storfeslakt ¹ , kvalitet R- og bedre, fettgruppe 4- eller lavere			12,00
Storfeslakt ¹ , kvalitet O og O+, fettgruppe 4- eller lavere			8,20

1) Med unntak av slaktekategoriene «Okse» og «Ku» utenom «Ung ku»

7.1.5 Tilskudd for lammeslakt og kjeslakt

Tilskudd for lammeslakt ble etablert for slakt av kvalitet O eller bedre. Tilskuddet ble tidligere utbetalt som et produksjonstilskudd etter søknad, med grunnlag i antall dyr solgt til slakteri foregående år. Ved jordbruksoppkjøret i 2015 ble tilskudd til lammeslakt endret fra å være et produksjonstilskudd til å bli utbetalt til produsent med slakteoppkjøret via godkjent slakteri. I omleggingsåret 2016 ble lammeslaktstilskuddet utbetalt med halv sats som et produksjonstilskudd med grunnlag i antall lam levert til slakt i kalenderåret 2015, og halv sats via slakteri til produsent for lam levert til slakt i kalenderåret 2016. I 2017 ble hele tilskuddssatsen utbetalt til produsent med slakteoppkjøret via godkjent slakteri. Omleggingen av tilskuddsforvaltningen omfattet også tilskuddet til kjeslakt og tillegget for økologiske lammeslakt. Ved jordbruksoppkjøret i 2017 ble kravet om kvalitetsklasse for kjøttfylde hevet til O+ for lammeslakt levert fra og med 1. juli 2017. Ved jordbruksoppkjøret i 2018 ble tilskuddssatsen for lammeslakt redusert med 50 kroner per slakt. Ved jordbruksoppkjørene i 2019-2021 ble både tilskuddssatsene for lam- og kjeslakt og tillegget for økologiske lammeslakt beholdt uendret. Ved jordbruksoppkjøret i 2022 ble satsen for kvalitetstilskudd lammeslakt økt med 75 kroner per slakt, tillegget for økologiske lammeslakt økt med 10 kroner per slakt og satsen for tilskudd til kjeslakt økt med 50 kroner per slakt. Ved jordbruksoppkjøret i 2023 ble satsen for kvalitetstilskudd lammeslakt økt med 20 kroner per slakt, mens tillegget for økologiske lammeslakt ble beholdt uendret. Samtidig ble vektgrensen for kvalitetstilskudd kjeslakt hevet fra 3,5 kg til 5,0 kg mens satsen ble økt fra 350 kroner til 420 kroner per slakt. Ved jordbruksoppkjøret i 2024 ble satsen for kvalitetstilskudd lammeslakt økt med 10 kroner per slakt, mens tillegget for økologiske lammeslakt ble beholdt uendret. Satsen for kvalitetstilskudd kjeslakt ble økt med 80 kroner fra 420 kroner til 500 kroner per slakt.

Tabell 24. Satser, tilskudd for lammeslakt og kjeslakt. Kroner per slakt

	2023	2024	2025
Lammeslakt, kvalitet O+ og bedre	525	545	555
Tillegg økologisk lammeslakt, kvalitet O+ og bedre	50	50	50
Kjeslakt med slaktevekt over 3,5 kg	350		
Kjeslakt med slaktevekt over 5,0 kg		420	500

7.2 Driftstilskudd per foretak

Driftstilskuddet gis til foretak med ku- eller geitemelkproduksjon og til foretak med spesialisert kjøttfeproduksjon. Foretak med kumelkproduksjon og ammekyr (av minst 50 prosent kjøttferase) i spesialisert kjøttfeproduksjon, skal kunne motta driftstilskudd for begge produksjoner.

Tabell 25. Driftstilskudd per foretak. Kroner per foretak per år og kroner per dyr per år

	2023	2024	2025
<i>Kumelk, 5 kyr eller flere, kroner per foretak</i>			
Arealzone 2	238 050	286 100	291 100
Arealzone 1, 3 og 4	242 050	286 100	291 100
Arealzone 5	268 800	320 300	344 300
Arealzone 6 og 7	277 050	349 000	373 000
<i>Geitemelk, 27 geiter eller flere, kroner per foretak</i>	262 810	302 130	326 130
<i>Kumelk, færre enn 5 kyr, kroner per melkeku</i>			
Arealzone 2	47 610	57 220	58 220
Arealzone 1, 3 og 4	48 410	57 220	58 220
Arealzone 5	53 760	64 060	68 860
Arealzone 6 og 7	55 410	69 800	74 600
<i>Geitemelk, færre enn 27 geiter, kroner per geit</i>	9 734	11 190	12 079
<i>Spesialisert kjøttfeproduksjon</i>			
40 ammekyr eller flere, kr per foretak, arealzone 1-4	230 560	237 280	265 280
40 ammekyr eller flere, kr per foretak, arealzone 5-7	297 520	316 480	348 480
6-39 ammekyr, kroner per ammeku ¹ , arealzone 1-4	5 764	5 932	6 632
6-39 ammekyr, kroner per ammeku ¹ , arealzone 5-7	7 438	7 912	8 712

1) Regnet fra første ammeku

7.3 Tilskudd til små og mellomstore melkebruk

Ved jordbruksoppgjøret i 2018 ble det innført et eget husdyrtilskudd for små og mellomstore melkebruk. Foretaket må ha seks melkekyr for å være tilskuddsberettiget. Fra og med seks melkekyr ble det i 2019 gitt et tilskudd på 1 400 kroner per melkeku (regnet fra første melkeku) opp til og med 23 melkekyr. Maksimalt tilskudd i 2019 ble da 32 200 kroner per foretak. Deretter (for melkebruk med flere enn 23 melkekyr) ble beregnet tilskudd i 2019 redusert med 1 150 kroner per melkeku slik at tilskuddet ble null for foretak med 51 eller flere melkekyr. Tabellen nedenfor viser de tilsvarende satsene for 2023-2025.

Tabell 26. Tilskudd til foretak med 6 – 50 melkekyr. Kroner per ku per år

Antall melkekyr	2023	2024	2025
1 – 23	2 490	2 490	3 390
24 – 50	– 2 045	– 2 045	– 2 784

7.4 Tilskudd til husdyr

Tilskudd til husdyr blir avgrenset til et maksimalt beløp per foretak. For husdyrtilskudd, inklusive tilskudd til små og mellomstore melkebruk, var maksimalbeløpet 530 000 kroner per foretak for utbetalingene i 2020, 2021 og for den ordinære utbetalingen i februar 2022. Maksimalbeløpet per foretak ble midlertidig suspendert for den ekstra engangsutbetalingen av husdyrtilskudd i september 2022, som ble avtalt ved jordbruksoppgjøret 2022 (som en del av

kompensasjonspakken for inntektssvikten i 2022). Maksimalbeløpet ble suspendert også for de ordinære søknadsomgangene i 2022 og 2023 med utbetaling i henholdsvis 2023 og 2024. Fra og med 2014 ble tilskudd til lamme- og kjeslakt skilt ut som en egen produksjonstilskuddsordning som ikke lenger skal omfattes av maksimalbeløpsavgrensingen for tilskudd til husdyr.

Tilskudd til husdyr ble til og med i 2017 utbetalt to ganger i året etter søknad 20.01. og 20.08. Ved søknad 20.08. kom utbetalingene først i februar neste år. Tilskudd til husdyr etter jordbruksoppgjøret 2016/2017 ble derfor først utbetalt i 2017 når det gjaldt tilskuddet fra 01.07.2016, mens endringene i tilskudd til husdyr med virkning for tellingen per 31.12.2016 ble tatt med i tilskuddet for andre halvår 2017.

Fra mai 2017 trådte et nytt produksjonstilskuddssystem i kraft. I det nye produksjonstilskuddssystemet er det to søknadsfrister og to telledatoer per år. Søknadsfristene er 15. mars (med telledato 1. mars) og 15. oktober (med telledato 1. oktober), med unntak av i overgangsåret 2017. I overgangsåret 2017 var første søknadsfrist 15. mai, med telledato 1. mai, og andre søknadsfrist 29. oktober, med telledato 1. oktober. I det nye produksjonstilskuddssystemet er det bare én utbetaling i året, i februar året etter de to søknadsomgangene. Første utbetaling etter det nye produksjonstilskuddssystemet var i februar 2018.

I tabellen under er det oppgitt utbetalte satser for årene 2023-2025.

Tabell 27. Tilskudd til husdyr 2023, 2024 og 2025

Dyreslag	Intervall	2023	2024	2025
Melkeku	1 – 14	6 103	8 733	8 733
	15 – 30	4 497	7 111	7 111
	31 – 50	3 035	5 634	5 634
	>50	2 265	4 857	4 857
Storfe	Alle dyr	1 198	1 387	1 587
Melkegeit	1 – 125	1 702	1 719	1 719
	>125	688	695	695
Ammeku	1 – 50	5 290	5 596	5 666
	>50	1 330	1 596	1 666
Sau ¹ og ammegeit, født året før eller tidligere	1 – 75	1 885	1 955	2 105
	76 – 150	1 435	1 475	1 565
	>150	209	211	211
Avlsgris Sør-Norge ²	1 – 35	498	503	613
Avlsgris Jæren	1 – 35	350	354	464
Avlsgris Nord-Norge	1 – 35	776	784	894
Slaktegris ²	1 – 1400	14	14	24
Slaktegris Jæren	1 – 1400	10	10	20
Verpehøner Sør-Norge ³	1 – 1000	11	11	14
Verpehøner Nord-Norge ³	1 – 1000	25	25	28
Verpehøner, alle fylker ³	1001 – 7500	11	11	14

1) Sau uavhengig av driftsform (inklusive også utegangersau)

2) Unntatt Jæren

3) Dyretallet overstiger begrensninger i WTO-avtalen (blå boks). For utbetalingen i 2023 fikk alle foretak en reduksjon i antall verpehøner med faktor 0,8839 innenfor intervallet 1-7500. For utbetalingen i 2024 fikk alle foretak en reduksjon i antall verpehøner med faktor 0,8919 innenfor intervallet 1-7500. For utbetalingen for 2025 får alle foretak en reduksjon i antall verpehøner med faktor 0,8884 innenfor intervallet 1-7500. Reduksjonen gjøres fra det øverste intervallet.

Satsene for tilskudd til økologisk husdyrproduksjon er vist i tabellen nedenfor, med utbetalte satser for de to regnskapsårene og vedtatte satser for budsjettåret. Satsene blir utbetalt i tillegg til de ordinære satsene for tilskudd til husdyr som er oppgitt i tabell 27 over.

Tabell 28. Tilskudd til økologisk husdyrproduksjon 2023, 2024 og 2025. Kroner per dyr per år

	2023	2024	2025
Dyreslag			
Melkeku	4 100	4 350	4 350
Ammeku	3 000	3 250	3 250
Andre storfe	730	730	730
Sau og melkesau	500	500	500
Melkegeit	353	353	353
Ammegeit	265	265	265
Avlsgris	517	517	517
Slaktegris	315	315	315

7.5 Tilskudd til avløsning

En bruker det registrerte tilskuddsbeløpet fra driftsgranskingsbrukene direkte i referansebrukssystemet. Ordningen har vært dyretallsbasert siden 01.01.1996.

Ved jordbruksoppjøret i 2014 ble det maksimale utbetalingsbeløpet hevet til 73 500 kroner per foretak og satsene per dyr økt med 2,1 prosent. For melkeku og melkegeit/melkesau ble det imidlertid samtidig gjort en justering av satsene slik at struktur differensieringen ble fjernet. Dette resulterte i en reduksjon av satsen for de første 8 melkekyrne og de første 40 melkegeitene/melkesauene per foretak. Ved oppjøret i 2014 ble dessuten utegangersau tatt inn i tilskuddsordningen og likestilt med sau i tradisjonell drift.

Ved jordbruksoppjøret i 2021 ble maksimalbeløpet hevet til 87 800 kroner per foretak, ved jordbruksoppjøret i 2022 til 96 580 kroner, ved jordbruksoppjøret i 2023 til 126 580 og ved jordbruksoppjøret i 2024 til 134 175 kroner per foretak.

7.6 Tilskudd til avløsning ved sykdom m.m.

En bruker det registrerte tilskuddsbeløpet fra driftsgranskingsbrukene direkte i referansebrukssystemet. Maksimalt tilskuddsbeløp per dag fastsettes for husdyrbrukere ut fra beregnet maksimalt tilskuddsbeløp i ordningen med tilskudd til avløsning ved ferie og fritid. Ved jordbruksoppjøret i 2018 ble maksimalt tilskudd per dag per foretak hevet fra 1 555 til 1 670 kroner. Ved jordbruksoppjørene i 2019-2021 ble det maksimale tilskuddet per dag per foretak på 1 670 kroner videreført uendret. Ved jordbruksoppjøret i 2022 ble maksimalt tilskudd per dag per foretak hevet til 2 100 kroner og ved jordbruksoppjøret i 2023 videre til 2 450 kroner. Ved jordbruksoppjøret 2024 ble satsen hevet til 2 600 kroner.

7.7 Areal - og kulturlandskapstilskudd

Utbetalte satser for årene 2023, 2024 og 2025 er vist i tabellene nedenfor.

Tabell 29. Satser for areal- og kulturlandskapstilskudd, alle vekstgrupper, 2023. Kroner per dekar

Vekst	Intervall	Sone						
		1	2	3	4	5A	5B	6
Kulturlandskapstilskudd:								
Alle vekster	Alt areal	265						
Arealtilskudd:								
Grovfôr	Alt areal ¹	50	145	165	360	405	420	466
Korn	Alt areal	309	382	422				
Potet	Alt areal	613					1 365	
Grønnsaker	Alt areal	1 150					2 150	
Frukt	Alt areal	1 750			2 500			
Bær	Alt areal	1 850			2 300			
Økologisk arealtilskudd:								
Korn til modning	Alt areal	500						
Poteter	Alt areal	800						
Grønnsaker, frukt, bær	Alt areal	1 650						
Grønngjødsling	Alt areal	500						
Annet økologisk areal	Alt areal ¹	40						

1) Eventuelt areal av innmarksbeite normeres med faktor 0,6

Tabell 30. Satser for areal- og kulturlandskapstilskudd, alle vekstgrupper, 2024. Kroner per dekar

Vekst	Intervall	Sone						
		1	2	3	4	5A	5B	6
Kulturlandskapstilskudd:								
Alle vekster	Alt areal	285						
Arealtilskudd:								
Grovfôr	Alt areal ¹	50	145	165	360	405	420	466
Korn	Alt areal	309	382	422				
Potet	Alt areal	688					1 440	
Grønnsaker	1 – 300	1 450					2 450	
	>300	1 150					2 150	
Frukt	1 – 75	1 980			2 730			
	>75	1 750			2 500			
Bær	1 – 150	2 080			2 530			
	>150	1 850			2 300			
Økologisk arealtilskudd:								
Korn til modning	Alt areal	600						
Poteter	Alt areal	800						
Grønnsaker, frukt, bær	Alt areal	1 825						
Grønngjødsling	Alt areal	500						
Annet økologisk areal	Alt areal ¹	45						

1) Eventuelt areal av innmarksbeite normeres med faktor 0,6

Tabell 31. Sats for areal- og kulturlandskapstilskudd, alle vekstgrupper, 2025. Kroner per dekar

Vekst	Intervall	Sone							
		1	2	3	4	5A	5B	6	7
Kulturlandskapstilskudd:									
Alle vekster	Alt areal	300							
Arealtilskudd:									
Grovfôr	Alt areal ¹	50	160	180	390	445	460	506	
Korn	1-3000	309	442	502	522				
Korn, tillegg for hvete ²	1-3000	100							
Korn, tillegg for protein- og belgvekster ²	1-3000	200							
Potet	Alt areal	733					1 520		
Grønnsaker	1 – 300	1 550					2 590		
	>300	1 200					2 250		
Frukt	1 – 75	2 100			2 880				
	>75	1 840			2 620				
Bær	1 – 150	2 200			2 670				
	>150	1 940			2 410				
Økologisk arealtilskudd:									
Korn til modning	Alt areal	660							
Poteter	Alt areal	860							
Grønnsaker, frukt, bær	Alt areal	1 925							
Grønngjødsling	Alt areal	500							
Annet økologisk areal	Alt areal ¹	50							

1) Eventuelt areal av innmarksbeite normeres med faktor 0,6

2) Utbetales som tillegg til det generelle arealtilskuddet for korn

Ved jordbruksoppkjøret 2024 ble det innført et særskilt arealtilskudd for hvete og for protein- og belgvekster. De nye arealtilskuddene legges til det ordinære generelle arealtilskuddet for korn og utbetales som et tillegg til dette. Det ble også innført et tak på arealtilskudd korn på 3000 dekar.

Satsene for økologisk arealtilskudd til korn til modning, poteter, grønnsaker, frukt og bær og til annet økologisk areal i tabellene over, blir utbetalt i tillegg til de ordinære satsene for areal- og kulturlandskapstilskudd som er oppgitt i tabellene.

7.8 Tilskudd til dyr på beite

Tilskudd til dyr på utmarksbeite (utmarksbeitetilskudd) gis til dyr som i løpet av beitesesongen går minst 5 uker på utmarksbeite og som da har hoveddelen av det daglige grovfôrintaket fra beiting av utmark.

Tilskudd til dyr på beite (beitetilskudd) omfatter alle beitedyr som i løpet av beitesesongen går minst 12 eller 16 uker på beite. Kravet til antall uker er avhengig av i hvilken arealsone søkeren har driftssenter. Dette beitetilskuddet kan gis for beiting både på utmarksbeite, innmarksbeite, overflatedyrket og fulldyrket jord.

Det er mulig å oppnå begge disse to beitetilskuddene for samme dyr dersom total beitetid tilfredsstillende minimumskravene til antall uker på beite.

**Tabell 32. Satser for tilskudd til dyr på beite for 2023, 2024 og 2025.
Kroner per dyr per år**

Dyreslag	Intervall	AK- sone	Minimum antall uker på beite	2023	2024	2025
Utmarksbeitetilskudd:						
Kyr, storfe, hester	Alle dyr	Alle	5	1 092	1 463	1 713
Sauer, lam, geiter og kje	Alle dyr	Alle	5	300	416	546
Beitetilskudd:						
Kyr, storfe, hest og hjort	Alle dyr	1-4	16	530	821	971
Kyr, storfe, hest og hjort	Alle dyr	5-7	12	530	821	971
Sauer, lam, geiter og kje	Alle dyr	1-4	16	60	91	121
Sauer, lam, geiter og kje	Alle dyr	5-7	12	60	91	121

7.9 Bunnfradrag

Det blir beregnet areal- og kulturlandskapstilskudd for alt areal og dyretilskudd fra første dyreenhet. For alle brukere skal imidlertid samlet produksjonstilskudd avgrenses (reduseres) med et bunnfradrag. Dette generelle bunnfradraget er 6 000 kroner per foretak per år i alle de tre beregningsårene 2023, 2024 og 2025.

8 FRAMREGNINGSGRUNNLAG

8.1 Oversikt

Framregningsgrunnlaget for de aller fleste inntekts- og kostnadspostene er mest mulig tilsvarende poster i totalalkylens registrerte regnskaper. Det er noen få unntak. Melk, korn, oljefrø og poteter regnes fram med totalalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter. Frukt og bær og grønnsaker regnes fram med verdiutviklingen i totalalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter. Avskrivningene regnes fram med årgangsindekser. Hva årgangsindekser er blir forklart i neste avsnitt. Leid arbeid blir regnet fram med lønnsutviklingen for jordbruksarbeidere med minimum 4 års praksis og med anslag til budsjettåret fra Norges Bank. Det er laget en sideberegning for framregning av tilskuddene. Vi kommer nærmere inn på framregningsgrunnlaget nedenfor. Tilskuddene vil kunne ha ulik framregning mellom referansebrukene, og derfor er tilskuddspostene ikke tatt med i tabellen nedenfor. I stedet vises til kapittel 7.

I tabellen nedenfor er framregningsgrunnlaget vist i to kolonner. Kolonnene viser utslaget fra 2023 til 2024 og fra 2024 til 2025. Stjerne er brukt der framregningen er basert på totalalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter. En S er angitt der en i referansebruksberegningene har gjort egne sideberegninger. Sideberegningene er nærmere beskrevet i underkapitlene 8.2–8.4.

Tabell 33. Framregningssatser fra 2023 til 2024 og fra 2024 til 2025

	Endring i totalalkylens registrerte regnskaper fra 2023 – 2024 (* = totalalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter) % = av året før S = sideberegning i %	Endring i totalalkylens registrerte regnskaper fra 2024 – 2025 (* = totalalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter) % = av året før S = sideberegning i %
INNTEKTER		
Bygg	+ 0 øre/kg *	+ 0 øre/kg *
Havre	+ 3 øre/kg *	+ 0 øre/kg *
Hvete	+ 12 øre/kg *	+ 0 øre/kg *
Annet korn	100,8 % *	99,9 % *
Erter	100,8 %	99,9 %
Oljefrø	78,8 % *	100,0 % *
Poteter	+ 35 øre/kg *	+ 12 øre/kg *
Grovfôr	95,6 %	100,0 %
Grasfrø	101,1 %	102,9 %
Frukt og bær	106,8 % *	106,1 % *
Grønnsaker	104,3 % *	103,3 % *
Sum planteprodukter		

Storfe, melk	+ 44 øre/liter*	+ 49 øre/liter*
Storfe, økologisk melk	+ 34 øre/liter*	+ 44 øre/liter*
Storfe, livdyr	96,2 %	100,3 %
Kuslakt	- 242 øre/kg	+ 20 øre/kg
Annet storfeslakt	- 242 øre/kg	+ 20 øre/kg
Økologisk storfeslakt	- 242 øre/kg	+ 20 øre/kg
Geit, melk	+ 44 øre/liter*	+ 49 øre/liter*
Geit, livdyr og slakt	96,6 %	101,4 %
Slaktegris	- 109 øre/kg	+ 103 øre/kg
Purker og råner, livdyr og slakt	97,0%	102,9 %
Smågris	97,0 %	102,9%
Sau, livdyr og slakt	99,9 %	104,0%
Sau, ull	+ 259 øre/kg	+ 143 øre/kg
Fjørfe, egg	+ 233 øre/kg	+ 122 øre/kg
Fjørfekjøtt	102,4 %	101,1 %
Andre inntekter husdyrhold	96,6 %	101,4 %
Sum husdyrprodukter		
Leieinntekter (maskindel)	103,1 %	103,0 %
Andre inntekter	103,1 %	103,0 %
Sum inntekter før tilskudd		

Tilskudd i alt

INNTEKTER I ALT

KOSTNADER

Såkorn	102,4 %	101,9 %
Settepoteter	106,9 %	100,1 %
Såvarer og planter	106,1 %	100,5 %
Handelsgjødsel	70,4 %	101,3 %
Kalk	103,9 %	103,0 %
Plantevernmidler	85,5 %	106,0 %
Konserveringsmidler	101,9 %	103,3 %
Kraftfôr ¹	97,4%	103,6 %
Annet innkjøpt fôr ¹	97,4%	103,6%
Diverse til husdyrholdet	103,1 %	103,0 %
Innkjøp av dyr	96,6 %	101,4 %
Andre forbruksartikler ²	103,1 %	103,0 %
Sum variable kostnader		

1) Avvikende framregning på referansebrukene med melk (referansebrukene nr. 1 og nr. 12-21), jf. kapittel 5.2

2) Avvikende framregning på referansebruk nr. 11, jf. kapittel 6.6

Leid arbeid	106,4 S	104,5 S
Maskiner og redskaper, vedl.h.	106,3 %	105,2 %
Traktorer, vedlikehold	106,3 %	105,2 %
Skurtresker, vedlikehold	106,3 %	105,2 %
Yrkesbil, vedlikehold	98,7 %	103,0 %
Driftsbygninger, vedlikehold	103,8 %	103,8 %
Jord, grøfter og vannanl., vedl.h	103,8 S	103,8 S
Drivstoff	102,4%	102,2 %
Leie av dyr	103,1 %	103,0 %
Leie av kvote	103,1 %	103,0 %
Leie av maskiner	103,1 %	103,0 %
Leie av bygninger	103,1 %	103,0 %
Jordleie	103,1 %	103,0 %
Forsikring	103,1 %	103,0 %
Elektrisk kraft	103,8 %	94,7%
Adm. og andre faste kostnader	103,1 %	103,0 %
Sum faste kostnader		

Avskrivninger, mask. og redsk.	105,3 S	105,3 S
Avskrivninger, traktorer	105,7 S	105,8 S
Avskrivninger, skurtresker	106,1 S	106,1 S
Avskrivninger, yrkesbil	101,9 S	101,8 S
Avskrivninger, driftsbygninger	104,5 S	104,4 S
Avskrivninger, jord, veger, vann.	104,0 S	104,0 S
Avskrivninger, kontormaskiner	103,8 S	104,0 S
Sum avskrivninger		

KOSTNADER I ALT

RESULTATREGNING

Inntekter i alt		
– Kostnader i alt		
= Driftsoverskudd		
– Jordbrukets rentekostnader	117,4%	99,3%
– Jordbrukets andel av kår	103,1 %	103,0 %
= Årsresultat per familieårsverk		
= Årsresultat per familieårsverk, inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2023		

8.2 Årgangsindekser

Avskrivningene regnes fram med årgangsindeksene for kapitalutstyret. Årgangsindeksene skal uttrykke prisendringen i kapitalsaldoen som avskrives. Det beregnes årgangsindekser for maskiner og redskaper (20 år), traktor (20 år), skurtresker (20 år), yrkesbil (15 år) og byggekostnadsindeksen som brukes i totalkalkylen for driftsbygninger (50 år). Avskrivninger

for «Jord, veger, vannanlegg og grøfter» regnes fram med årgangsindeksen for grøfter, fordi nesten hele avskrivningsbeløpet er knyttet til grøfter (33 år). Avskrivninger kontormaskiner regnes fram med konsumprisindeksen (5 år). Det brukes samme antall avskrivningsår som i totalkalkylen.

For å illustrere begrepet årgangsindeks, har en i tabellen under brukt kontormaskiner og konsumprisindeksen som eksempel.

Tabell 34. Eksempel på årgangsindeks, konsumprisindeksen for avskrivning over 5 år

År	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Indeks	418,5	427,8	433,2	448,3	474,1	500,4	515,8	531,3
Årgangsindeks						448,57	465,56	484,17
Relativ årgangsindeks/framregningsfaktor						1,000	1,034	1,073

Årgangsindeksen for 2023 framkommer som summen av indeksen for de fire årene 2019-2022 pluss halvparten av indeksen for det første året (2018) og halvparten av indeksen for det siste året (2023) dividert på 5 år. Tilsvarende regnes indeksen for år 2024 ut på grunnlag av konsumprisindeksen for årene 2019-2024 og for år 2025 på grunnlag av årene 2020-2025.

8.3 Leid arbeid

For arbeidslønningene følger en utviklingen i lønnstariffen for jordbruksarbeidere med minst 4 års praksis fra regnskapsåret til første framregningsår. Dette gir følgende utvikling:

$$2023 = 100,0 \quad 2024 = 106,4 \quad 2025 = 111,2$$

For 2025 er det da brukt et anslag for lønnsutviklingen på 4,5 prosent som er det samme anslaget som Norges Bank bruker.

Kostnader til leid arbeid inngår i «kostnader i alt» i referansebruksberegningene.

8.4 Tilskudd

Prinsippet for framregning av tilskudd er at en aksepterer de gjennomsnittlige tilskudd en får fram i regnskapsåret (basisåret). For framregningen er hvert referansebruk plassert til bestemte soner, og regnet fram med satsendringene som gjelder den valgte geografiske soneplasseringen. Det er gjort en sideberegning av tilskudd for de tre årene gitt den valgte sonen. Framregningen av tilskuddene i selve referansebruksberegningene baseres så på den samme absolutte endringen. Framregningen av tilskuddene skal reflektere de regnskapsresultatene en forventer å få i de to framregningsårene.

9 BEREGNINGSRESULTATER

Resultater fra referansebruksberegningene 2023-2025 er presentert nedenfor.

9.1 Årsresultat per familieårsverk

«Årsresultat per familieårsverk» skal dekke godtgjøring til familiens arbeid og godtgjøring til egenkapital. Et familieårsverk er basert på brukerfamiliens arbeidstimer. Familien er bruker og eventuell ektefelle, samboer eller partner, og deres barn under 17 år. I tillegg er alt gratisarbeid tatt med som familiearbeid i Referansebruksberegningene. Betalt leid arbeid er kostnadsført og timene inngår ikke i familieårsverket.

Inntektsfradraget ved skatteligningen var nytt fra og med 2000. Inntektsfradraget er i utgangspunktet ikke regnet inn i referansebruksberegningene, men går fram av tabellene 40-43 og er regnet inn i resultatene for referansebrukene i tabellene 44-47.

I årene 2023 og 2024 er det generelle fradraget 93 000 kroner og maksimalt fradrag 195 000 kroner som oppnås ved en jordbruksinntekt på 361 400 kroner. Inntektsverdien per bruk før skatt for bruk med maksimalt jordbruksfradrag blir omtrent 71 100 kroner forutsatt 39,7 prosent marginalskatt i de to årene.

I 2025 er det generelle fradraget 95 800 kroner og maksimalt fradrag 200 850 kroner som oppnås ved en jordbruksinntekt på 372 250 kroner. Inntektsverdien per bruk før skatt for bruk med maksimalt jordbruksfradrag blir omtrent 73 300 kroner forutsatt 39,7 prosent marginalskatt.

Tabellene nedenfor viser det beregnede årsresultat per familieårsverk for de enkelte referansebrukene.

Tabell 35. Årsresultat per familieårsverk eksklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Framregning inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2023

			2023 ¹	2024 ¹	2025 ²
1	Melk. 33 årskyr	Landet	291 700	562 600	700 400
2	Korn. 509 dekar korn	Landet	532 300	713 200	727 800
3	Sau. 159 vinterfôra sauer	Landet	202 100	283 900	374 700
4	Melkeproduksjon geit. 162 årsgeiter	Landet	431 000	617 700	716 200
5	Svin og korn. 53 avlssvin + 386 dekar korn	Landet	650 600	650 300	705 300
6	Egg og planteprodukter. 6048 høner + 262 dekar korn	Landet	575 300	931 800	1 044 300
7	Poteter og korn. 125 dekar poteter + 295 dekar korn	Landet	684 500	895 000	920 800
8	Ammeku. 29 ammekyr	Landet	166 600	228 000	286 500
9	Frukt og bær. 46 dekar frukt og bær	Landet	697 700	804 500	881 700
10	Grønnsaker. 144 dekar grønnsaker + 299 dekar korn	Landet	515 200	697 900	729 300
11	Fjørfekjøtt og planteprodukter. 138 503 fjørfeslakt	Landet	882 000	1 236 100	1 326 500

1) 1845 timer i et årsverk

2) 1810 timer i et årsverk

Tabell 36. Årsresultat per familieårsverk eksklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Framregning inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2023

			2023 ¹	2024 ¹	2025 ²
12	Økologisk melk. 29 årskyr	Landet	431 400	743 900	895 600
13	Melk. 16 årskyr	Landet	337 800	512 200	611 100
14	Melk. 53 årskyr	Landet	291 900	657 400	838 200
15	Melk. 70 årskyr	Landet	371 400	793 100	1 006 600
16	Melk. 41 årskyr	Arealsoner 1 og 3	483 500	841 100	1 008 800
17	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 5A	296 400	557 800	693 600
18	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 2	391 100	657 200	800 500
19	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 5B	242 500	500 300	632 000
20	Melk. 45 årskyr	Arealsoner 4	245 100	541 000	682 100
21	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 6 og 7	304 400	610 400	748 300
22	Korn. 334 dekar korn	Østlandet	595 600	763 400	850 300
23	Korn. 774 dekar korn	Østlandet	820 900	1 038 700	1 074 900
24	Sau. 155 vinterfôra sauer	Arealsoner 5A og 5B	186 200	265 800	357 400
25	Sau. 152 vinterfôra sauer	Arealsoner 6 og 7	258 800	344 800	431 300
26	Sau. 84 vinterfôra sauer	Landet	99 600	151 800	211 400
27	Sau. 269 vinterfôra sauer	Landet	316 700	449 400	571 200
28	Ammeku. 28 ammekyr	«Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	173 400	226 000	277 400
29	Ammeku. 31 ammekyr	«Kornområder» (1, 3 og 4)	143 900	200 400	252 500
30	Ammeku. 43 ammekyr	Landet	108 800	178 500	238 200

1) 1845 timer i et årsverk

2) 1810 timer i et årsverk

Tabell 37. Resultatregning. Årsresultat per familieårsverk^{1,2} eksklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget

1, Melk. 33 årskyr. Landet, 287 bruk			
	2023	2024	2025
Antall bruk	287	287	287
Inntekter i alt	3 447 417	3 968 208	4 324 788
- Kostnader i alt	2 763 855	2 809 585	2 937 185
= Driftoverskudd	683 562	1 158 623	1 387 603
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	181 689	213 383	211 909
- Jordbr. andel av kår	6 930	7 144	7 358
= Årsresultat	494 943	938 096	1 168 336
/ Antall familieårsverk	1,697	1,697	1,730
= Årsresultat per familieårsverk	291 654	552 790	675 404
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	9 800	25 000
= Årsres. inkl. volumframregninger	291 654	562 590	700 404

2, Korn. 509 dekar korn. Landet, 72 bruk			
	2023	2024	2025
Antall bruk	72	72	72
Inntekter i alt	1 449 825	1 488 843	1 522 328
- Kostnader i alt	1 137 830	1 096 070	1 131 526
= Driftoverskudd	311 995	392 773	390 802
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	69 839	82 022	81 455
- Jordbr. andel av kår	3 579	3 689	3 800
= Årsresultat	238 577	307 062	305 547
/ Antall familieårsverk	0,448	0,448	0,457
= Årsresultat per familieårsverk	532 255	685 042	668 730
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	28 200	59 100
= Årsres. inkl. volumframregninger	532 255	713 242	727 830

3, Sau. 159 vinterfôra sauer. Landet, 116 bruk

	2023	2024	2025
<i>Antall bruk</i>	116	116	116
<i>Inntekter i alt</i>	1 159 721	1 243 201	1 360 946
<i>- Kostnader i alt</i>	885 582	889 253	919 718
<i>= Driftsoverskudd</i>	274 139	353 948	441 228
<i>- Jordbr. andel av gjeldsrenter</i>	47 429	55 703	55 318
<i>- Jordbr. andel av kår</i>	4 167	4 296	4 425
<i>= Årsresultat</i>	222 543	293 949	381 485
<i>/ Antall familieårsverk</i>	1,101	1,101	1,123
<i>= Årsresultat per familieårsverk</i>	202 063	266 898	339 807
<i>+ Volumframregninger fra regnskapsår</i>	0	17 000	34 900
<i>= Årsres. inkl. volumframregninger</i>	202 063	283 898	374 707

4, Melkeproduksjon geit. 162 årsgeiter. Landet, 20 bruk

	2023	2024	2025
<i>Antall bruk</i>	20	20	20
<i>Inntekter i alt</i>	2 224 660	2 495 739	2 682 261
<i>- Kostnader i alt</i>	1 561 805	1 577 243	1 632 409
<i>= Driftsoverskudd</i>	662 855	918 496	1 049 852
<i>- Jordbr. andel av gjeldsrenter</i>	70 864	83 226	82 651
<i>- Jordbr. andel av kår</i>	2 176	2 243	2 310
<i>= Årsresultat</i>	589 815	833 027	964 891
<i>/ Antall familieårsverk</i>	1,369	1,369	1,395
<i>= Årsresultat per familieårsverk</i>	430 974	608 687	691 664
<i>+ Volumframregninger fra regnskapsår</i>	0	9 000	24 500
<i>= Årsres. inkl. volumframregninger</i>	430 974	617 687	716 164

5, Svin og korn. 53 avlssvin + 386 dekar korn. Landet, 30 bruk

---

	2023	2024	2025
<i>Antall bruk</i>	30	30	30
<i>Inntekter i alt</i>	5 550 376	5 489 584	5 661 085
<i>- Kostnader i alt</i>	4 620 977	4 575 499	4 716 308
<i>= Driftsoverskudd</i>	929 399	914 085	944 777
<i>- Jordbr. andel av gjeldsrenter</i>	165 233	194 057	192 716
<i>- Jordbr. andel av kår</i>	2 863	2 951	3 040
<i>= Årsresultat</i>	761 303	717 077	749 021
<i>/ Antall familieårsverk</i>	1,170	1,170	1,193
<i>= Årsresultat per familieårsverk</i>	650 581	612 787	627 943
<i>+ Volumframregninger fra regnskapsår</i>	0	37 500	77 300
<i>= Årsres. inkl. volumframregninger</i>	650 581	650 287	705 243

6, Egg og planteprodukter. 6048 høner + 262 dekar korn. Landet, 18 bruk

---

	2023	2024	2025
<i>Antall bruk</i>	18	18	18
<i>Inntekter i alt</i>	4 190 800	4 535 451	4 743 789
<i>- Kostnader i alt</i>	3 393 252	3 364 785	3 476 025
<i>= Driftsoverskudd</i>	797 548	1 170 666	1 267 764
<i>- Jordbr. andel av gjeldsrenter</i>	188 524	221 411	219 881
<i>- Jordbr. andel av kår</i>	5 931	6 114	6 298
<i>= Årsresultat</i>	603 093	943 141	1 041 585
<i>/ Antall familieårsverk</i>	1,048	1,048	1,069
<i>= Årsresultat per familieårsverk</i>	575 339	899 739	974 803
<i>+ Volumframregninger fra regnskapsår</i>	0	32 100	69 500
<i>= Årsres. inkl. volumframregninger</i>	575 339	931 839	1 044 303

**7, Poteter og korn. 125 dekar poteter + 295 dekar korn.
Landet, 19 bruk**

	2023	2024	2025
<i>Antall bruk</i>	19	19	19
<i>Inntekter i alt</i>	3 099 977	3 283 412	3 372 136
<i>- Kostnader i alt</i>	2 316 519	2 298 254	2 372 265
<i>= Driftsoverskudd</i>	783 458	985 158	999 871
<i>- Jordbr. andel av gjeldsrenter</i>	86 046	101 056	100 358
<i>- Jordbr. andel av kår</i>	7 734	7 973	8 212
<i>= Årsresultat</i>	689 678	876 129	891 301
<i>/ Antall familieårsverk</i>	1,008	1,008	1,027
<i>= Årsresultat per familieårsverk</i>	684 484	869 531	867 808
<i>+ Volumframregninger fra regnskapsår</i>	0	25 500	53 000
<i>= Årsres. inkl. volumframregninger</i>	684 484	895 031	920 808

8, Ammeku. 29 ammekyr. Landet, 74 bruk

	2023	2024	2025
<i>Antall bruk</i>	74	74	74
<i>Inntekter i alt</i>	1 919 364	1 988 595	2 087 488
<i>- Kostnader i alt</i>	1 608 998	1 607 670	1 660 604
<i>= Driftsoverskudd</i>	310 366	380 925	426 884
<i>- Jordbr. andel av gjeldsrenter</i>	130 631	153 419	152 359
<i>- Jordbr. andel av kår</i>	2 927	3 017	3 108
<i>= Årsresultat</i>	176 808	224 489	271 417
<i>/ Antall familieårsverk</i>	1,061	1,061	1,082
<i>= Årsresultat per familieårsverk</i>	166 604	211 533	250 901
<i>+ Volumframregninger fra regnskapsår</i>	0	16 500	35 600
<i>= Årsres. inkl. volumframregninger</i>	166 604	228 033	286 501

9, Frukt og bær. 46 dekar frukt og bær. Landet, 27 bruk

	2023	2024	2025
Antall bruk	27	27	27
Inntekter i alt	1 581 771	1 700 137	1 805 441
- Kostnader i alt	826 826	850 023	882 885
= Driftoverskudd	754 945	850 114	922 556
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	38 084	44 727	44 418
- Jordbr. andel av kår	1 725	1 778	1 832
= Årsresultat	715 136	803 609	876 306
/ Antall familieårsverk	1,025	1,025	1,045
= Årsresultat per familieårsverk	697 740	784 061	838 770
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	20 400	42 900
= Årsres. inkl. volumframregninger	697 740	804 461	881 670

10, Grønnsaker. 144 daa grønnsaker + 299 dekar korn. Landet, 15 bruk

---

	2023	2024	2025
Antall bruk	15	15	15
Inntekter i alt	4 436 092	4 687 500	4 842 253
- Kostnader i alt	3 639 676	3 662 966	3 783 847
= Driftoverskudd	796 416	1 024 534	1 058 406
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	199 889	234 758	233 136
- Jordbr. andel av kår	10 174	10 488	10 803
= Årsresultat	586 353	779 288	814 467
/ Antall familieårsverk	1,138	1,138	1,160
= Årsresultat per familieårsverk	515 153	684 660	701 993
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	13 200	27 300
= Årsres. inkl. volumframregninger	515 153	697 860	729 293

**11, Fjørfekjøtt og planteprodukter. 138503 fjørfeslakt.
Landet, 19 bruk**

	2023	2024	2025
Antall bruk	19	19	19
Inntekter i alt	7 006 263	7 201 454	7 296 186
- Kostnader i alt	5 949 839	5 828 086	5 865 420
= Driftsoverskudd	1 056 424	1 373 368	1 430 766
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	328 891	386 263	383 595
- Jordbr. andel av kår	5 193	5 353	5 514
= Årsresultat	722 340	981 752	1 041 657
/ Antall familieårsverk	0,819	0,819	0,835
= Årsresultat per familieårsverk	882 010	1 198 764	1 247 782
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	37 300	78 700
= Årsres. inkl. volumframregninger	882 010	1 236 064	1 326 482

12, Økologisk melk. 29 årskyr. Landet, 13 bruk

	2023	2024	2025
Antall bruk	13	13	13
Inntekter i alt	2 894 951	3 397 307	3 703 999
- Kostnader i alt	2 183 566	2 253 564	2 357 972
= Driftsoverskudd	711 385	1 143 743	1 346 027
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	102 237	120 071	119 242
- Jordbr. andel av kår	9 404	9 694	9 985
= Årsresultat	599 744	1 013 978	1 216 800
/ Antall familieårsverk	1,390	1,390	1,417
= Årsresultat per familieårsverk	431 395	729 353	858 638
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	14 500	37 000
= Årsres. inkl. volumframregninger	431 395	743 853	895 638

13, Melk. 16 årskyr. Landet, 95 bruk

	2023	2024	2025
<i>Antall bruk</i>	95	95	95
<i>Inntekter i alt</i>	1 931 965	2 203 978	2 402 187
<i>- Kostnader i alt</i>	1 374 846	1 396 121	1 458 123
<i>= Driftoverskudd</i>	557 119	807 857	944 064
<i>- Jordbr. andel av gjeldsrenter</i>	54 402	63 892	63 451
<i>- Jordbr. andel av kår</i>	3 448	3 554	3 661
<i>= Årsresultat</i>	499 269	740 411	876 952
<i>/ Antall familieårsverk</i>	1,478	1,478	1,507
<i>= Årsresultat per familieårsverk</i>	337 789	500 938	582 062
<i>+ Volumframregninger fra regnskapsår</i>	0	11 300	29 000
<i>= Årsres. inkl. volumframregninger</i>	337 789	512 238	611 062

14, Melk. 53 årskyr. Landet, 95 bruk

	2023	2024	2025
<i>Antall bruk</i>	95	95	95
<i>Inntekter i alt</i>	5 304 580	6 112 429	6 663 000
<i>- Kostnader i alt</i>	4 421 415	4 495 985	4 703 579
<i>= Driftoverskudd</i>	883 165	1 616 444	1 959 421
<i>- Jordbr. andel av gjeldsrenter</i>	317 172	372 500	369 927
<i>- Jordbr. andel av kår</i>	9 874	10 179	10 484
<i>= Årsresultat</i>	556 119	1 233 765	1 579 010
<i>/ Antall familieårsverk</i>	1,905	1,905	1,942
<i>= Årsresultat per familieårsverk</i>	291 903	647 595	813 089
<i>+ Volumframregninger fra regnskapsår</i>	0	9 800	25 100
<i>= Årsres. inkl. volumframregninger</i>	291 903	657 395	838 189

15, Melk. 70 årskyr. Landet, 25 bruk

	2023	2024	2025
<i>Antall bruk</i>	25	25	25
<i>Inntekter i alt</i>	7 070 515	8 120 680	8 856 337
<i>- Kostnader i alt</i>	5 894 921	6 002 993	6 284 945
<i>= Driftsoverskudd</i>	1 175 594	2 117 687	2 571 392
<i>- Jordbr. andel av gjeldsrenter</i>	367 123	431 165	428 186
<i>- Jordbr. andel av kår</i>	12 138	12 513	12 888
<i>= Årsresultat</i>	796 333	1 674 009	2 130 318
<i>/ Antall familieårsverk</i>	2,144	2,144	2,186
<i>= Årsresultat per familieårsverk</i>	371 394	780 725	974 691
<i>+ Volumframregninger fra regnskapsår</i>	0	12 400	31 900
<i>= Årsres. inkl. volumframregninger</i>	371 394	793 125	1 006 591

16, Melk. 41 årskyr. Arealsoner 1 og 3, 19 bruk

	2023	2024	2025
<i>Antall bruk</i>	19	19	19
<i>Inntekter i alt</i>	4 345 301	4 933 150	5 325 785
<i>- Kostnader i alt</i>	3 457 628	3 516 445	3 675 367
<i>= Driftsoverskudd</i>	887 673	1 416 705	1 650 418
<i>- Jordbr. andel av gjeldsrenter</i>	177 269	208 192	206 754
<i>- Jordbr. andel av kår</i>	5 233	5 395	5 556
<i>= Årsresultat</i>	705 171	1 203 118	1 438 108
<i>/ Antall familieårsverk</i>	1,459	1,459	1,487
<i>= Årsresultat per familieårsverk</i>	483 478	824 880	967 289
<i>+ Volumframregninger fra regnskapsår</i>	0	16 200	41 500
<i>= Årsres. inkl. volumframregninger</i>	483 478	841 080	1 008 789

17, Melk. 31 årskyr. Arealzone 5A, 88 bruk

	2023	2024	2025
<i>Antall bruk</i>	88	88	88
<i>Inntekter i alt</i>	3 332 852	3 817 878	4 155 357
<i>- Kostnader i alt</i>	2 662 518	2 706 271	2 827 297
<i>= Driftsoverskudd</i>	670 334	1 111 607	1 328 060
<i>- Jordbr. andel av gjeldsrenter</i>	173 818	204 139	202 729
<i>- Jordbr. andel av kår</i>	12 651	13 041	13 433
<i>= Årsresultat</i>	483 865	894 427	1 111 898
<i>/ Antall familieårsverk</i>	1,633	1,633	1,664
<i>= Årsresultat per familieårsverk</i>	296 391	547 881	668 172
<i>+ Volumframregninger fra regnskapsår</i>	0	9 900	25 400
<i>= Årsres. inkl. volumframregninger</i>	296 391	557 781	693 572

18, Melk. 31 årskyr. Arealzone 2, 15 bruk

	2023	2024	2025
<i>Antall bruk</i>	15	15	15
<i>Inntekter i alt</i>	2 824 785	3 239 543	3 526 073
<i>- Kostnader i alt</i>	2 127 504	2 163 809	2 259 306
<i>= Driftsoverskudd</i>	697 281	1 075 734	1 266 767
<i>- Jordbr. andel av gjeldsrenter</i>	144 564	169 782	168 609
<i>- Jordbr. andel av kår</i>	7 112	7 332	7 552
<i>= Årsresultat</i>	545 605	898 620	1 090 606
<i>/ Antall familieårsverk</i>	1,395	1,395	1,422
<i>= Årsresultat per familieårsverk</i>	391 081	644 116	766 899
<i>+ Volumframregninger fra regnskapsår</i>	0	13 100	33 600
<i>= Årsres. inkl. volumframregninger</i>	391 081	657 216	800 499

19, Melk. 31 årskyr. Arealzone 5B, 83 bruk

	2023	2024	2025
Antall bruk	83	83	83
Inntekter i alt	3 221 199	3 722 229	4 068 398
- Kostnader i alt	2 649 960	2 701 176	2 827 219
= Driftsoverskudd	571 239	1 021 053	1 241 179
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	156 823	184 180	182 907
- Jordbr. andel av kår	4 181	4 310	4 439
= Årsresultat	410 235	832 563	1 053 833
/ Antall familieårsverk	1,692	1,692	1,724
= Årsresultat per familieårsverk	242 513	492 175	611 163
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	8 100	20 800
= Årsres. inkl. volumframregninger	242 513	500 275	631 963

20, Melk. 45 årskyr. Arealzone 4, 22 bruk

	2023	2024	2025
Antall bruk	22	22	22
Inntekter i alt	4 310 926	4 958 003	5 392 138
- Kostnader i alt	3 582 281	3 631 802	3 795 461
= Driftsoverskudd	728 645	1 326 201	1 596 677
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	244 249	286 856	284 875
- Jordbr. andel av kår	11 812	12 177	12 542
= Årsresultat	472 584	1 027 168	1 299 260
/ Antall familieårsverk	1,928	1,928	1,965
= Årsresultat per familieårsverk	245 127	532 787	661 136
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	8 200	21 000
= Årsres. inkl. volumframregninger	245 127	540 987	682 136

21, Melk. 31 årskyr. Arealzone 6 og 7, 60 bruk

	2023	2024	2025
Antall bruk	60	60	60
Inntekter i alt	3 498 338	4 126 683	4 502 872
- Kostnader i alt	2 709 347	2 747 363	2 871 778
= Driftsoverskudd	788 991	1 379 320	1 631 094
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	220 397	258 844	257 055
- Jordbr. andel av kår	958	988	1 017
= Årsresultat	567 636	1 119 488	1 373 022
/ Antall familieårsverk	1,865	1,865	1,901
= Årsresultat per familieårsverk	304 356	600 249	722 223
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	10 200	26 100
= Årsres. inkl. volumframregninger	304 356	610 449	748 323

22, Korn. 334 dekar korn. Østlandet, 25 bruk

	2023	2024	2025
Antall bruk	25	25	25
Inntekter i alt	900 164	927 218	968 429
- Kostnader i alt	656 367	631 127	650 942
= Driftsoverskudd	243 797	296 091	317 487
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	47 661	55 975	55 588
- Jordbr. andel av kår	4 716	4 862	5 007
= Årsresultat	191 420	235 254	256 892
/ Antall familieårsverk	0,321	0,321	0,328
= Årsresultat per familieårsverk	595 565	731 945	784 105
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	31 500	66 200
= Årsres. inkl. volumframregninger	595 565	763 445	850 305

23, Korn. 774 dekar korn. Østlandet, 25 bruk

	2023	2024	2025
<i>Antall bruk</i>	25	25	25
<i>Inntekter i alt</i>	2 401 225	2 462 633	2 523 333
<i>- Kostnader i alt</i>	1 809 872	1 749 562	1 806 470
<i>= Driftsoverskudd</i>	591 353	713 071	716 863
<i>- Jordbr. andel av gjeldsrenter</i>	96 370	113 181	112 399
<i>- Jordbr. andel av kår</i>	1 114	1 148	1 183
<i>= Årsresultat</i>	493 869	598 742	603 281
<i>/ Antall familieårsverk</i>	0,602	0,602	0,613
<i>= Årsresultat per familieårsverk</i>	820 890	995 206	983 728
<i>+ Volumframregninger fra regnskapsår</i>	0	43 500	91 200
<i>= Årsres. inkl. volumframregninger</i>	820 890	1 038 706	1 074 928

24, Sau. 155 vinterfôra sauer. Arealsoner 5A og 5B, 82 bruk

	2023	2024	2025
<i>Antall bruk</i>	82	82	82
<i>Inntekter i alt</i>	1 109 928	1 190 112	1 306 595
<i>- Kostnader i alt</i>	862 988	867 185	897 086
<i>= Driftsoverskudd</i>	246 940	322 927	409 509
<i>- Jordbr. andel av gjeldsrenter</i>	42 681	50 126	49 780
<i>- Jordbr. andel av kår</i>	5 589	5 762	5 934
<i>= Årsresultat</i>	198 670	267 039	353 795
<i>/ Antall familieårsverk</i>	1,067	1,067	1,088
<i>= Årsresultat per familieårsverk</i>	186 159	250 222	325 225
<i>+ Volumframregninger fra regnskapsår</i>	0	15 600	32 200
<i>= Årsres. inkl. volumframregninger</i>	186 159	265 822	357 425

25, Sau. 152 vinterfôra sauer. Arealzone 6 og 7, 16 bruk

	2023	2024	2025
<i>Antall bruk</i>	16	16	16
<i>Inntekter i alt</i>	1 264 457	1 355 958	1 473 978
<i>- Kostnader i alt</i>	894 793	898 140	929 002
<i>= Driftsoverskudd</i>	369 664	457 818	544 976
<i>- Jordbr. andel av gjeldsrenter</i>	49 951	58 665	58 259
<i>- Jordbr. andel av kår</i>	0	0	0
<i>= Årsresultat</i>	319 713	399 153	486 717
<i>/ Antall familieårsverk</i>	1,235	1,235	1,259
<i>= Årsresultat per familieårsverk</i>	258 829	323 141	386 555
<i>+ Volumframregninger fra regnskapsår</i>	0	21 700	44 700
<i>= Årsres. inkl. volumframregninger</i>	258 829	344 841	431 255

26, Sau. 84 vinterfôra sauer. Landet, 25 bruk

	2023	2024	2025
<i>Antall bruk</i>	25	25	25
<i>Inntekter i alt</i>	665 677	713 298	779 579
<i>- Kostnader i alt</i>	550 562	555 674	574 973
<i>= Driftsoverskudd</i>	115 115	157 624	204 606
<i>- Jordbr. andel av gjeldsrenter</i>	26 344	30 940	30 726
<i>- Jordbr. andel av kår</i>	2 697	2 780	2 864
<i>= Årsresultat</i>	86 074	123 904	171 016
<i>/ Antall familieårsverk</i>	0,864	0,864	0,881
<i>= Årsresultat per familieårsverk</i>	99 628	143 415	194 190
<i>+ Volumframregninger fra regnskapsår</i>	0	8 400	17 200
<i>= Årsres. inkl. volumframregninger</i>	99 628	151 815	211 390

27, Sau. 269 vinterfôra sauer. Landet, 25 bruk

	2023	2024	2025
Antall bruk	25	25	25
Inntekter i alt	1 924 477	2 082 588	2 271 397
- Kostnader i alt	1 405 655	1 404 429	1 452 290
= Driftoverskudd	518 822	678 159	819 107
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	82 331	96 693	96 025
- Jordbr. andel av kår	4 308	4 441	4 574
= Årsresultat	432 183	577 025	718 508
/ Antall familieårsverk	1,365	1,365	1,391
= Årsresultat per familieårsverk	316 671	422 800	516 481
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	26 600	54 700
= Årsres. inkl. volumframregninger	316 671	449 400	571 181

28, Ammekyr. 28 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7), 43 bruk

---

	2023	2024	2025
Antall bruk	43	43	43
Inntekter i alt	1 899 624	1 962 101	2 054 254
- Kostnader i alt	1 567 109	1 565 893	1 617 526
= Driftoverskudd	332 515	396 208	436 728
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	131 738	154 719	153 650
- Jordbr. andel av kår	1 616	1 666	1 716
= Årsresultat	199 161	239 823	281 362
/ Antall familieårsverk	1,149	1,149	1,171
= Årsresultat per familieårsverk	173 408	208 812	240 333
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	17 200	37 100
= Årsres. inkl. volumframregninger	173 408	226 012	277 433

29, Ammekyr. 31 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4), 30 bruk

	2023	2024	2025
<i>Antall bruk</i>	30	30	30
<i>Inntekter i alt</i>	1 941 807	2 001 641	2 092 589
<i>- Kostnader i alt</i>	1 676 520	1 674 924	1 729 940
<i>= Driftsoverskudd</i>	265 287	326 717	362 649
<i>- Jordbr. andel av gjeldsrenter</i>	127 478	149 716	148 681
<i>- Jordbr. andel av kår</i>	4 757	4 904	5 051
<i>= Årsresultat</i>	133 052	172 097	208 917
<i>/ Antall familieårsverk</i>	0,925	0,925	0,943
<i>= Årsresultat per familieårsverk</i>	143 893	186 119	221 653
<i>+ Volumframregninger fra regnskapsår</i>	0	14 300	30 800
<i>= Årsres. inkl. volumframregninger</i>	143 893	200 419	252 453

30, Ammekyr. 43 ammekyr. Landet, 25 bruk

	2023	2024	2025
<i>Antall bruk</i>	25	25	25
<i>Inntekter i alt</i>	2 656 477	2 760 022	2 896 714
<i>- Kostnader i alt</i>	2 318 407	2 314 626	2 389 684
<i>= Driftsoverskudd</i>	338 070	445 396	507 030
<i>- Jordbr. andel av gjeldsrenter</i>	200 566	235 553	233 926
<i>- Jordbr. andel av kår</i>	3 906	4 027	4 147
<i>= Årsresultat</i>	133 598	205 816	268 957
<i>/ Antall familieårsverk</i>	1,228	1,228	1,251
<i>= Årsresultat per familieårsverk</i>	108 825	167 651	214 928
<i>+ Volumframregninger fra regnskapsår</i>	0	10 800	23 300
<i>= Årsres. inkl. volumframregninger</i>	108 825	178 451	238 228

- 1) 1845 timer i et årsverk for 2023 og 2024
- 2) 1810 timer i et årsverk for 2025.

I tabellene som følger er nivå og utvikling på tilskuddsdelen av de totale inntektene på hvert referansebruk presentert. Tabell 38 og 39 viser sum tilskudd per bruk. Det totale tilskuddsnivået er vist i den første kolonnen, dvs. for basisåret (regnskapsåret). For de senere årene er endringene vist.

Tabell 38. Endring i sum tilskudd, kroner per bruk

	Sum tilskudd 2023	Endring 2023-2024	Endring 2023-2025	Endring 2024- 2025
1 Melk. 33 årskyr, landet	1 264 174	353 663	515 287	161 624
2 Korn. 509 dekar korn, landet	468 871	32 587	63 715	31 127
3 Sau. 159 vinterfôra sauer, landet	770 160	82 333	186 592	104 259
4 Melkeproduksjon geit. 162 årsgeiter, landet	1 389 694	230 881	368 653	137 772
5 Svin/korn. 53 avlssvin+386 daa korn, landet	464 038	60 105	107 816	47 711
6 Egg/pl.prod. 6048 høner+262 daa k., landet	511 232	41 412	89 193	47 781
7 Potet/korn. 125 daa pot. + 295 daa k., landet	488 597	43 993	76 028	32 035
8 Ammeku. 29 ammekyr, landet	1 057 662	93 137	187 225	94 088
9 Frukt og bær. 46 dekar frukt og bær, landet	726 328	63 922	115 285	51 363
10 Grønnsaker. 144 daa gr.s.+299 daa k., land.	657 050	84 301	134 801	50 500
11 Fjorfekjøtt/pl.prod. 138 503 fjørfesl., landet	310 387	48 516	72 500	23 984

Tabell 39. Endring i sum tilskudd, kroner per bruk

	Sum tilskudd 2023	Endring 2023- 2024	Endring 2023- 2025	Endring 2024- 2025
12 Økologisk melk. 29 årskyr, landet	1 231 031	384 910	552 853	167 943
13 Melk. 16 årskyr, landet	902 348	192 498	298 603	106 105
14 Melk. 53 årskyr, landet	1 671 046	525 414	750 443	225 028
15 Melk. 70 årskyr, landet	2 021 757	678 067	973 524	295 457
16 Melk. 41 årskyr, arealsone 1 og 3	1 229 107	375 789	520 364	144 575
17 Melk. 31 årskyr, arealsone 5A	1 266 763	328 631	481 799	153 168
18 Melk. 31 årskyr, arealsone 2	748 395	259 141	365 318	106 177
19 Melk. 31 årskyr, arealsone 5B	1 178 874	340 057	498 527	158 470
20 Melk. 45 årskyr, arealsone 4	1 232 730	411 473	575 791	164 318
21 Melk. 31 årskyr, arealsone 6 og 7	1 529 953	473 518	669 713	196 195
22 Korn. 334 dekar korn, Østlandet	296 337	22 465	62 490	40 024
23 Korn. 774 dekar korn, Østlandet	743 352	49 393	106 140	56 747
24 Sau. 155 vinterfôra sauer, arealsone 5A og 5B	729 987	79 004	182 214	103 210
25 Sau. 152 vinterfôra sauer, arealsone 6 og 7	926 977	90 881	196 989	106 108
26 Sau. 84 vinterfôra sauer, landet	467 619	47 030	106 172	59 143
27 Sau. 269 vinterfôra sauer, landet	1 181 706	156 367	320 064	163 697
28 Ammeku. 28 a.kyr, «grasområder» (5A,5B,6,7)	1 082 037	86 179	173 541	87 362
29 Ammeku. 31 ammekyr, «kornområder» (1, 3, 4)	1 034 564	83 675	169 805	86 130
30 Ammeku. 43 ammekyr, landet	1 385 726	137 190	266 737	129 548

De to tabellene nedenfor viser antatt inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget for det enkelte referansebruk for årene 2023–2025.

Beregningen tar utgangspunkt i registrert jordbruksfradrag i 2023. Fradraget er regnet om til skattbar jordbruksinntekt i 2023. Skattbar jordbruksinntekt er justert til normalisert avlingsnivå i basisåret og så regnet fram forholdsvis etter endringene i driftsoverskuddet det enkelte år og reglene for beregning av jordbruksfradraget det enkelte år. Beregnet jordbruksfradrag er omregnet til verdi før skatt med skatteprosent 39,7 på alle bruk i 2023, 2024 og 2025 (jf. utredning nr. 1B/2025 kapittel 1.9).

Tabell 40. Beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Kroner per bruk

			2023	2024	2025
1	Melk. 33 årskyr	Landet	69 800	71 100	73 300
2	Korn. 509 dekar korn	Landet	71 100	71 100	73 300
3	Sau. 159 vinterföra sauer	Landet	52 300	61 400	72 000
4	Melkeproduksjon geit. 162 årsgeiter	Landet	67 200	71 100	73 300
5	Svin og korn. 53 avlssvin + 386 dekar korn	Landet	70 300	69 400	71 700
6	Egg og planteprodukter. 6048 høner + 262 dekar korn	Landet	71 100	71 100	73 300
7	Poteter og korn. 125 dekar poteter + 295 dekar korn	Landet	54 300	62 900	64 200
8	Ammeku. 29 ammekyr	Landet	53 200	60 500	65 900
9	Frukt og bær. 46 dekar frukt og bær	Landet	62 600	67 800	72 400
10	Grønnsaker. 144 dekar grønnsaker + 299 dekar korn	Landet	64 000	71 100	73 300
11	Fjørfekjøtt og planteprodukter. 138 503 fjørfeslakt	Landet	71 100	71 100	73 300

Tabell 41. Beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Kroner per bruk

			2023	2024	2025
12	Økologisk melk. 29 årskyr	Landet	65 700	71 100	73 300
13	Melk. 16 årskyr	Landet	67 100	71 100	73 300
14	Melk. 53 årskyr	Landet	71 100	71 100	73 300
15	Melk. 70 årskyr	Landet	71 100	71 100	73 300
16	Melk. 41 årskyr	Arealsoner 1 og 3	71 100	71 100	73 300
17	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 5A	68 300	71 100	73 300
18	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 2	68 300	71 100	73 300
19	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 5B	69 200	71 100	73 300
20	Melk. 45 årskyr	Arealsoner 4	71 100	71 100	73 300
21	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 6 og 7	70 800	71 100	73 300
22	Korn. 334 dekar korn	Østlandet	71 100	71 100	73 300
23	Korn. 774 dekar korn	Østlandet	71 100	71 100	73 300
24	Sau. 155 vinterföra sauer	Arealsoner 5A og 5B	50 400	59 400	70 400
25	Sau. 152 vinterföra sauer	Arealsoner 6 og 7	55 400	63 600	72 400
26	Sau. 84 vinterföra sauer	Landet	40 400	47 500	56 000
27	Sau. 269 vinterföra sauer	Landet	68 200	71 100	73 300
28	Ammeku. 28 ammekyr	«Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	51 800	57 700	62 100
29	Ammeku. 31 ammekyr	«Kornområder» (1, 3 og 4)	53 600	61 100	66 200
30	Ammeku. 43 ammekyr	Landet	55 700	66 700	73 300

I de to tabellene nedenfor er beregnet utslag av jordbruksfradraget på årsresultat per familieårsverk.

Tabell 42. Beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Kroner per familieårsverk

			2023 ¹	2024 ¹	2025 ²
1	Melk. 33 årskyr	Landet	41 100	41 900	42 400
2	Korn. 509 dekar korn	Landet	158 700	158 700	160 400
3	Sau. 159 vinterfôra sauer	Landet	47 500	55 800	64 200
4	Melkeproduksjon geit. 162 årsgeiter	Landet	49 100	52 000	52 500
5	Svin og korn. 53 avlssvin + 386 dekar korn	Landet	60 000	59 300	60 100
6	Egg og planteprodukter. 6048 høner + 262 dekar korn	Landet	67 900	67 900	68 600
7	Poteter og korn. 125 dekar poteter + 295 dekar korn	Landet	53 900	62 400	62 500
8	Ammeku. 29 ammekyr	Landet	50 100	57 000	60 900
9	Frukt og bær. 46 dekar frukt og bær	Landet	61 000	66 100	69 300
10	Grønnsaker. 144 dekar grønnsaker + 299 dekar korn	Landet	56 200	62 500	63 200
11	Fjørfekjøtt og planteprodukter. 138 503 fjørfeslakt	Landet	86 900	86 900	87 800

1) 1845 timer i et årsverk

2) 1810 timer i et årsverk

Tabell 43. Beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Kroner per familieårsverk

			2023 ¹	2024 ¹	2025 ²
12	Økologisk melk. 29 årskyr	Landet	47 200	51 200	51 700
13	Melk. 16 årskyr	Landet	45 400	48 100	48 600
14	Melk. 53 årskyr	Landet	37 300	37 300	37 700
15	Melk. 70 årskyr	Landet	33 200	33 200	33 500
16	Melk. 41 årskyr	Arealsoner 1 og 3	48 800	48 800	49 300
17	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 5A	41 800	43 600	44 000
18	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 2	49 000	51 000	51 500
19	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 5B	40 900	42 100	42 500
20	Melk. 45 årskyr	Arealsoner 4	36 900	36 900	37 300
21	Melk. 31 årskyr	Arealsoner 6 og 7	38 000	38 100	38 500
22	Korn. 334 dekar korn	Østlandet	221 400	221 400	223 700
23	Korn. 774 dekar korn	Østlandet	118 300	118 300	119 500
24	Sau. 155 vinterfôra sauer	Arealsoner 5A og 5B	47 200	55 700	64 700
25	Sau. 152 vinterfôra sauer	Arealsoner 6 og 7	44 900	51 500	57 500
26	Sau. 84 vinterfôra sauer	Landet	46 700	55 000	63 600
27	Sau. 269 vinterfôra sauer	Landet	50 000	52 100	52 700
28	Ammeku. 28 ammekyr	«Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	45 100	50 200	53 000
29	Ammeku. 31 ammekyr	«Kornområder» (1, 3 og 4)	58 000	66 100	70 200
30	Ammeku. 43 ammekyr	Landet	45 400	54 300	58 600

1) 1845 timer i et årsverk

2) 1810 timer i et årsverk

Tabellene nedenfor viser det beregnede årsresultat per familieårsverk inklusive beregnet utslag av jordbruksfradraget for de enkelte referansebruk. Utslaget av jordbruksfradraget er ikke regnet inn i resultatene som er presentert ellers i denne utredningen.

Tabell 44. Årsresultat per familieårsverk inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Framregning inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2023

	2023 ¹	2024 ¹	2025 ²
1 Melk. 33 årskyr, landet	332 800	604 500	742 800
2 Korn. 509 dekar korn, landet	691 000	872 000	888 200
3 Sau. 159 vinterfôra sauer, landet	249 600	339 700	438 900
4 Melkeproduksjon geit. 162 årsgeiter, landet	480 100	669 700	768 700
5 Svin/korn. 53 avlssvin + 386 dekar korn, landet	710 600	709 600	765 400
6 Egg/planteprod. 6048 høner + 262 dekar korn, landet	643 200	999 700	1 112 900
7 Potet/korn. 125 dekar poteter + 295 daa korn, landet	738 400	957 500	983 300
8 Ammeku. 29 ammekyr, landet	216 700	285 100	347 400
9 Frukt og bær. 46 dekar frukt og bær, landet	758 800	870 600	951 000
10 Grønnsaker. 144 daa grønnsaker + 299 daa korn, landet	571 400	760 400	792 500
11 Fjorfekjøtt/planteprodukter. 138 503 fjorfeslakt, landet	968 900	1 322 900	1 414 300

1) 1845 timer i et årsverk

2) 1810 timer i et årsverk

Tabell 45. Årsresultat per familieårsverk inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Framregning inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2023

	2023 ¹	2024 ¹	2025 ²
12 Økologisk melk. 29 årskyr, landet	478 600	795 000	947 300
13 Melk. 16 årskyr, landet	383 200	560 400	659 700
14 Melk. 53 årskyr, landet	329 200	694 700	875 900
15 Melk. 70 årskyr, landet	404 600	826 300	1 040 100
16 Melk. 41 årskyr, arealsone 1 og 3	532 300	889 900	1 058 100
17 Melk. 31 årskyr, arealsone 5A	338 200	601 400	737 600
18 Melk. 31 årskyr, arealsone 2	440 000	708 200	852 000
19 Melk. 31 årskyr, arealsone 5B	283 400	542 300	674 500
20 Melk. 45 årskyr, arealsone 4	282 000	577 900	719 400
21 Melk. 31 årskyr, arealsone 6 og 7	342 300	648 600	786 900
22 Korn. 334 dekar korn, Østlandet	816 900	984 800	1 074 000
23 Korn. 774 dekar korn, Østlandet	939 100	1 157 000	1 194 400
24 Sau. 155 vinterfôra sauer, arealsone 5A og 5B	233 400	321 500	422 100
25 Sau. 152 vinterfôra sauer, arealsone 6 og 7	303 700	396 300	488 700
26 Sau. 84 vinterfôra sauer, landet	146 300	206 800	275 000
27 Sau. 269 vinterfôra sauer, landet	366 600	501 500	623 900
28 Ammeku. 28 ammekyr, «grasområder» (5A, 5B, 6, 7)	218 500	276 200	330 400
29 Ammeku. 31 ammekyr, «kornområder» (1, 3, 4)	201 800	266 500	322 700
30 Ammeku. 43 ammekyr, landet	154 200	232 800	296 800

1) 1845 timer i et årsverk

2) 1810 timer i et årsverk

Tabell 46. Endring i årsresultat per familieårsverk^{1,2} inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Framregning inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2023

	Kroner pr fam.årsv. 2023	Endring 2023- 2024	Endring 2024- 2025	Endring 2023- 2025
1 Melk. 33 årskyr, landet	332 800	271 700	138 300	410 000
2 Korn. 509 dekar korn, landet	691 000	181 000	16 200	197 200
3 Sau. 159 vinterfôra sauer, landet	249 600	90 100	99 200	189 300
4 Melkeproduksjon geit. 162 årsgeiter, landet	480 100	189 600	99 000	288 600
5 Svin/korn. 53 avlssvin+386 daa korn, landet	710 600	-1 000	55 800	54 800
6 Egg/pl.prod. 6048 høner+262 daa k., landet	643 200	356 500	113 200	469 700
7 Potet/korn. 125 daa pot. + 295 daa k., landet	738 400	219 100	25 800	244 900
8 Ammeku. 29 ammekyr, landet	216 700	68 400	62 300	130 700
9 Frukt og bær. 46 dekar frukt og bær, landet	758 800	111 800	80 400	192 200
10 Grønnsaker. 144 daa gr.s.+299 daa k., land.	571 400	189 000	32 100	221 100
11 Fjorfekjøtt/pl.prod. 138 503 fjørfesl., landet	968 900	354 000	91 400	445 400

1) 1845 timer i et årsverk i 2023 og 2024

2) 1810 timer i et årsverk i 2025

Tabell 47. Endring i årsresultat per familieårsverk^{1,2} inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Framregning inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2023

	Kroner pr fam.årsv 2023	Endring 2023- 2024	Endring 2024- 2025	Endring 2023- 2025
12 Økologisk melk. 29 årskyr, landet	478 600	316 400	152 300	468 700
13 Melk. 16 årskyr, landet	383 200	177 200	99 300	276 500
14 Melk. 53 årskyr, landet	329 200	365 500	181 200	546 700
15 Melk. 70 årskyr, landet	404 600	421 700	213 800	635 500
16 Melk. 41 årskyr, arealsone 1 og 3	532 300	357 600	168 200	525 800
17 Melk. 31 årskyr, arealsone 5A	338 200	263 200	136 200	399 400
18 Melk. 31 årskyr, arealsone 2	440 000	268 200	143 800	412 000
19 Melk. 31 årskyr, arealsone 5B	283 400	258 900	132 200	391 100
20 Melk. 45 årskyr, arealsone 4	282 000	295 900	141 500	437 400
21 Melk. 31 årskyr, arealsone 6 og 7	342 300	306 300	138 300	444 600
22 Korn. 334 dekar korn, Østlandet	816 900	167 900	89 200	257 100
23 Korn. 774 dekar korn, Østlandet	939 100	217 900	37 400	255 300
24 Sau. 155 vinterfôra sauer, arealsone 5A og 5B	233 400	88 100	100 600	188 700
25 Sau. 152 vinterfôra sauer, arealsone 6 og 7	303 700	92 600	92 400	185 000
26 Sau. 84 vinterfôra sauer, landet	146 300	60 500	68 200	128 700
27 Sau. 269 vinterfôra sauer, landet	366 600	134 900	122 400	257 300
28 Ammeku. 28 ammekyr, «grasområder» (5A, 5B, 6, 7)	218 500	57 700	54 200	111 900
29 Ammeku. 31 ammekyr, «kornområder» (1, 3, 4)	201 800	64 700	56 200	120 900
30 Ammeku. 43 ammekyr, landet	154 200	78 600	64 000	142 600

1) 1845 timer i et årsverk i 2023 og 2024

2) 1810 timer i et årsverk i 2025

Tabellene under viser den beregnede avsetningen til investeringer i avskrivbar kapital.

Tabell 48. Avsetning til investeringer i avskrivbar kapital. Kroner per bruk.

	2023	2024	2025
1 Melk. 33 årskyr, landet	146 400	151 400	157 200
2 Korn. 509 dekar korn, landet	136 800	141 400	146 800
3 Sau. 159 vinterføra sauer, landet	84 200	87 000	90 400
4 Melkeproduksjon geit. 162 årsgeiter, landet	93 100	96 300	100 000
5 Svin/korn. 53 avlssvin + 386 dekar korn, landet	134 100	138 700	144 000
6 Egg/planteprod. 6048 høner + 262 dekar korn, landet	143 700	148 800	154 400
7 Potet/korn. 125 dekar poteter + 295 daa korn, landet	245 700	253 800	263 500
8 Ammeku. 29 ammekyr, landet	109 900	113 600	117 900
9 Frukt og bær. 46 dekar frukt og bær, landet	57 300	59 200	61 400
10 Grønnsaker. 144 daa grønnsaker + 299 daa korn, landet	177 500	183 300	190 300
11 Fjorfekjøtt/planteprodukter. 138 503 fjorfeslakt, landet	146 500	151 800	157 600

Tabell 49. Avsetning til investeringer i avskrivbar kapital. Kroner per bruk.

	2023	2024	2025
12 Økologisk melk. 29 årskyr, landet	145 500	150 500	156 200
13 Melk. 16 årskyr, landet	86 200	89 100	92 500
14 Melk. 53 årskyr, landet	218 900	226 500	235 200
15 Melk. 70 årskyr, landet	256 000	264 800	274 900
16 Melk. 41 årskyr, arealsone 1 og 3	156 400	161 700	167 900
17 Melk. 31 årskyr, arealsone 5A	147 600	152 600	158 500
18 Melk. 31 årskyr, arealsone 2	110 200	114 000	118 400
19 Melk. 31 årskyr, arealsone 5B	149 100	154 300	160 200
20 Melk. 45 årskyr, arealsone 4	220 500	228 000	236 700
21 Melk. 31 årskyr, arealsone 6 og 7	117 400	121 400	126 100
22 Korn. 334 dekar korn, Østlandet	62 900	65 000	67 500
23 Korn. 774 dekar korn, Østlandet	238 300	246 100	255 500
24 Sau. 155 vinterføra sauer, arealsone 5A og 5B	83 400	86 200	89 500
25 Sau. 152 vinterføra sauer, arealsone 6 og 7	111 100	114 700	119 100
26 Sau. 84 vinterføra sauer, landet	54 400	56 300	58 400
27 Sau. 269 vinterføra sauer, landet	108 400	112 000	116 300
28 Ammeku. 28 ammekyr, «grasområder» (5A, 5B, 6, 7)	110 400	114 200	118 500
29 Ammeku. 31 ammekyr, «kornområder» (1, 3, 4)	110 300	114 000	118 300
30 Ammeku. 43 ammekyr, landet	133 100	137 600	142 900

Tabell 50. Avsetning til investeringer i avskrivbar kapital. Kroner per familieårsverk

	2023 ¹	2024 ¹	2025 ²
1 Melk. 33 årskyr, landet	86 300	89 200	90 900
2 Korn. 509 dekar korn, landet	305 200	315 500	321 300
3 Sau. 159 vinterføra sauer, landet	76 500	79 000	80 500
4 Melkeproduksjon geit. 162 årsgeiter, landet	68 000	70 4 00	71 700
5 Svin/korn. 53 avlssvin + 386 dekar korn, landet	114 600	118 500	120 700
6 Egg/planteprod. 6048 høner + 262 dekar korn, landet	137 100	142 000	144 500
7 Potet/korn. 125 dekar poteter + 295 daa korn, landet	243 800	251 900	256 600
8 Ammeku. 29 ammekyr, landet	103 600	107 000	109 000
9 Frukt og bær. 46 dekar frukt og bær, landet	55 900	57 800	58 800
10 Grønnsaker. 144 daa grønnsaker + 299 daa korn, landet	155 900	161 000	164 000
11 Fjørfekjøtt/planteprodukter. 138 503 fjørfeslakt, landet	178 900	185 400	188 800

1) 1845 timer i et årsverk

2) 1810 timer i et årsverk

Tabell 51. Avsetning til investeringer i avskrivbar kapital. Kroner per familieårsverk

	2023 ¹	2024 ¹	2025 ²
12 Økologisk melk. 29 årskyr, landet	104 700	108 300	110 200
13 Melk. 16 årskyr, landet	58 300	60 300	61 400
14 Melk. 53 årskyr, landet	114 900	118 900	121 100
15 Melk. 70 årskyr, landet	119 400	123 500	125 800
16 Melk. 41 årskyr, arealsone 1 og 3	107 200	110 900	112 900
17 Melk. 31 årskyr, arealsone 5A	90 400	93 500	95 200
18 Melk. 31 årskyr, arealsone 2	79 000	81 700	83 300
19 Melk. 31 årskyr, arealsone 5B	88 100	91 200	92 900
20 Melk. 45 årskyr, arealsone 4	114 400	118 300	120 400
21 Melk. 31 årskyr, arealsone 6 og 7	62 900	65 100	66 300
22 Korn. 334 dekar korn, Østlandet	195 700	202 200	206 000
23 Korn. 774 dekar korn, Østlandet	396 100	409 100	416 600
24 Sau. 155 vinterføra sauer, arealsone 5A og 5B	78 100	80 800	82 300
25 Sau. 152 vinterføra sauer, arealsone 6 og 7	89 900	92 900	94 600
26 Sau. 84 vinterføra sauer, landet	63 000	65 200	66 300
27 Sau. 269 vinterføra sauer, landet	79 400	82 100	83 600
28 Ammeku. 28 ammekyr, «grasområder» (5A, 5B, 6, 7)	96 100	99 400	101 200
29 Ammeku. 31 ammekyr, «kornområder» (1, 3, 4)	119 300	123 300	125 500
30 Ammeku. 43 ammekyr, landet	108 400	112 100	114 200

1) 1845 timer i et årsverk

2) 1810 timer i et årsverk

9.2 Sammenligning av resultatene i referansebruks-systemet med resultatene fra totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter

I dette kapitlet er det foretatt en sammenligning av resultatene i referansebruksberegningene inkludert volumframregninger fra regnskapsåret 2023, med resultatene fra Totalkalkylen for aktive jordbruksbedrifter.

Resultatene fra referansebrukene er beregninger utført på bruksnivå på grunnlag av bruk over et visst økonomisk driftsomfang, mens Totalkalkylen for aktive jordbruksbedrifter har aggregerte tall for hele det norske jordbruket fordelt ut på antall årsverk utført av brukerfamilien. På en del områder vil det derfor være ulike beregningsprinsipper som er lagt til grunn i de to systemene. Totalkalkylen for aktive jordbruksbedrifter vil i større grad fange opp strukturelle endringer i jordbruket og utvalget av referansebruk er ikke representativt for totaljordbruket.

Til sammenligningen har en beregnet et grovt gjennomsnitt av årsresultatene på referansebrukene for regnskapsåret 2023. Dette er gjort ved å ta årsresultatet fra de første 11 referansebrukene og vekte dem med nasjonale årsverkstall beregnet etter fordelingen av arbeidsforbruket fra landbrukstelingen i 2020. Sammenligningen viser at inntektsnivået er ca. 42 400 kroner per familieårsverk lavere i referansebruksberegningene.

For framregningsårene har en i tabellene vist hvilket intervall utviklingen i årsresultat per familieårsverk varierer innenfor på enkeltbruksnivå (volumframregninger fra regnskapsåret 2023 inkludert).

Totalkalkylen for aktive jordbruksbedrifter og beregnet referansebruksinntekt, inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2023, viser følgende utvikling med hensyn til resultat og årlig endring i årsresultat per familieårsverk.

Tabell 52. Årsresultat per familieårsverk. Kroner

	Totalkalkylen for aktive jordbruksbedrifter		Referansebruksberegningene inkl. volumframregninger	
	Kr/fam.årsv	Endring	Kr/fam. årsv	Intervall for endring
2023¹	387 400		345 000	
2024¹	511 500	+ 124 100		fra minus 300 til pluss 421 700
2025²	603 100	+ 91 600		fra pluss 14 600 til pluss 213 500

1) 1845 timer i et årsverk

2) 1810 timer i et årsverk

Tabellen viser at inntektsutviklingen er noe forskjellig i de to beregningssystemene og at inntektsutviklingen dessuten varierer betydelig mellom ulike referansebruk.

Sammenlignet med utviklingen av et grovt gjennomsnitt av referansebrukene inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2023, men med samme vektning i framregningsårene, finner vi at referansebrukene har en gjennomsnittlig inntektsøkning per familieårsverk fra 2023 til 2024. Det er økning også i Totalkalkylen for aktive jordbruksbedrifter. Differansen i inntektsutviklingen mellom de to beregningssystemene er omtrent 50 100 kroner netto mindre økning i Totalkalkylen for aktive jordbruksbedrifter. Fra 2024 til 2025 er det en gjennomsnittlig inntektsøkning både i referansebruksberegningene, og i Totalkalkylen for aktive jordbruksbedrifter. Differansen i inntektsutviklingen er omtrent 500 kroner netto bedre utvikling i referansebruksberegningene. Ser en på nivået ligger altså referansebrukene om lag

42 400 kroner under Totalkalkylen for aktive jordbruksbedrifter i 2023 og om lag 8 200 kroner over Totalkalkylen for aktive jordbruksbedrifter i 2025.

Noen forskjeller mellom de to beregningssystemene som kan bidra til å forklare litt nærmere ulikt nivå på delposter, er:

- Alle jordbrukets produksjoner inngår i totalkalkylen, men en del av disse inngår ikke i referansebrukene. Dette er blant annet veksthusproduksjoner (blomster, tomat, agurk m.m.), birøkt og grovfôr for salg.
- Totalkalkylen har med poster som ikke inngår i referansebrukene. Tidligpensjonsordning er en slik post som bidrar til et høyere nivå i totalkalkylen med til sammen omtrent 2 000 kroner per familieårsverk i 2023.
- Beregningssystemene har forskjellig prinsipp for føring av tilskudd. I referansebruksberegningene regnes tilskuddene fram med vedtatte satser, mens i totalkalkylen er det bevilgningene for overførbare poster (direkte tilskudd) som regnes inn for budsjettåret 2025.
- Referansebrukene bygger på driftsgranskingene. Driftsgranskingene har et krav til standard omsetning på 150 000 kroner for deltakerbruk. De små brukene er derfor ikke representert i referansebruksmaterialet. Alle bruk inngår i totalkalkylen.

9.3 Økologisk melkeproduksjon

Det er 13 Debio-godkjente melkeproduksjonsbruk som inngår i årets referansebruk nr. 12 med økologisk melk og storfeslakt. Presentasjonen i tabell 53 nedenfor omfatter kun regnskapsåret 2023 (basisåret).

Årets driftsgranskingsbruk med økologisk melkeproduksjon ligger i de tidligere fylkene Akershus, Hedmark, Vestfold, Rogaland, Hordaland, Møre og Romsdal, Nord-Trøndelag og Nordland.

Referansebruk nr. 12 har 28,9 årskyr, 36,2 andre storfe og bare et lite innslag av andre husdyr. Jordbruksarealet i alt er på 493 dekar, herav 431 dekar eng/beite og 55 dekar korn/erter/oljefrø. Referansebruket leverer ca. 169 100 liter melk og 3 700 kg storfekjøtt. Tilsvarende for referansebruk nr. 1 er ca. 231 000 liter melk og 7 900 kg storfekjøtt. Oppnådd melkepris (uten tilskudd) på referansebruk nr. 12 er 7,08 kroner per liter, som er 77 øre høyere enn for eksempel på referansebruk nr. 1. For ku- og storfekjøtt er oppnådd pris (uten tilskudd) henholdsvis 2,52 kroner høyere og 3,48 kroner lavere per kg enn på referansebruk nr. 1.

I tabell 53 nedenfor vises det økonomiske resultatet for gruppen av driftsgranskingsbruk med økologisk melkeproduksjon, referansebruk nr. 12, i regnskapsåret 2023 og de tilsvarende resultatene for referansebruk nr. 1. Av tabellen går det fram at de ulike inntekts- og kostnadspostene er noe forskjellig mellom de to gruppene av bruk. Pristilskuddene utgjøres i hovedsak av distriktstilskudd melk, distriktstilskudd storfekjøtt og kvalitetstilskudd storfekjøtt. Den relativt store forskjellen mellom de to referansebrukene skyldes både levert mengde og geografisk plassering av enkeltbrukene som inngår. Totalt arbeidsforbruk på de økologiske melkeproduksjonsbrukene er i gjennomsnitt 3523 timer mens det er 4012 timer på referansebruk nr. 1 som i årets beregninger har 32,6 årskyr (og til sammenligning 3859 timer på referansebruk nr. 17 med 30,9 årskyr, 3963 timer på referansebruk nr. 19 med 30,7 årskyr og 4416 timer på referansebruk nr. 21 med 30,8 årskyr).

Tabell 53. Resultatregning for 13 driftsgranskingsbruk med økologisk melkeproduksjon og referansebruk nr. 1, regnskapsåret 2023. Kroner

	Økologisk melkeproduksjon	Referansebruk nr. 1
Antall årskyr	28,9	32,6
Omsatt melk, liter per årsku	5 852	7 084
Melkepris (uten tilskudd), kroner per liter	7,08	6,31
Jordbruksareal i alt, dekar	493	504
Timer, familie	2 565	3 131
Timer, leid, betalt	958	881
Sum inntekter før tilskudd	1 663 900	2 181 600
Pristilskudd	79 200	210 200
Produksjonsuavhengige tilskudd	1 151 800	1 054 000
+ Tilskudd i alt	1 231 000	1 264 200
= Inntekter i alt	2 895 000	3 445 800
Variable kostnader	873 900	1 251 800
Faste kostnader	917 000	1 120 900
Avskrivninger	392 700	391 200
- Kostnader i alt	2 183 600	2 763 900
= Driftsoverskudd	711 400	681 900
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	102 200	181 700
- Jordbrukets andel av kår	9 400	6 900
= Årsresultat	599 700	493 300
/ Antall familieårsverk	1,390	1,697
= Årsresultat per familieårsverk	431 400	290 700